

UNIUNEA EUROPEANĂ

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

MINISTERUL
EDUCAȚIEI ȘI
CERCETĂRII
ȘTIINȚIFICE

Inspectoratul Școlar Județean
Dâmbovița

INVESTEȘTE ÎN OAMENI!

Proiect cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013

Axa prioritară 1 „Educația și formarea profesională în sprijinul creșterii economice și dezvoltării societății bazate pe cunoaștere”

Domeniul major de intervenție 1.1 „Acces la educație și formare profesională inițială de calitate”

Titlul proiectului: „Acces la succes – Program inovator de pregătire suplimentară a elevilor pentru evaluarea națională”

Contract număr: POSDRU/153/1.1/S/137127

Beneficiar: Inspectoratul Școlar Județean Dâmbovița

KITUL ELEVULUI COMPONENTA DE BAZĂ LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Experți: Inspector școlar, prof. Tatiana Ghiță, I.Ș.J. Dâmbovița

Director, prof. Aurora Solomon, C.C.D. Dâmbovița

Inspector școlar, prof. Rita Cântiuc, I.Ș.J. Suceava

CUPRINS

Programa de examen la disciplina limba și literatura română/	4
Idei principale. Idei secundare/	7
Modurile de expunere (narațiune, descriere, dialog)/	7
Structuri în textele epice și lirice/	10
Momentele subiectului/	11
Procedee de expresivitate artistică/	12
Sensul propriu. Sensul figurat/	13
Elemente de versificație/	13
Trăsături specifice genurilor literare/	14
Trăsături ale speciilor literare. Schița/	20
Trăsături ale speciilor literare. Basmul popular/	22
Trăsături ale speciilor literare. Nuvela/	23
Trăsături ale speciilor literare. Romanul/	24
Trăsături ale speciilor literare. Balada populară/	25
Trăsături ale speciilor literare. Fabula/	26
Trăsături ale speciilor literare. Doina populară/	28
Trăsături ale speciilor literare. Pastelul/	29
Texte literare și texte nonliterare/	30
Arhaisme/	39
Regionalisme/	39
Neologisme/	40
Categorii semantice. Cuvintele polisemantice/	41
Categorii semantice. Sinonimele/	42
Categorii semantice. Antonimele/	43
Categorii semantice. Omonimele/	44
Categorii semantice. Paronimele/	46
Categorii semantice. Pleonasmul/	47
Cuvinte derivate, compuse sau obținute prin schimbarea valorii gramaticale / conversiune/	48
Mijloacele interne de îmbogățire a vocabularului/	49
Mijloacele externe de îmbogățire a vocabularului/	50
Noțiuni de fonetică/	50
Despărțirea cuvintelor în silabe/	51
Semnele de punctuație. Semnele de ortografie/	51
Valori expresive ale nivelurilor limbii. Elemente de limbă și de stil în textul literar. Figurile de stil.	
Versificația/	52
Verbul. Locuțiunea verbală/	55
Substantivul. Locuțiunea substantivală/	56
Articolul/	57
Pronumele personal/	58
Pronumele personal de politețe/	58
Pronumele și adjectivul pronominal posesiv/	58
Pronumele reflexiv/	59
Pronumele și adjectivul pronominal de întărire/	60
Pronumele și adjectivul pronominal demonstrativ/	60
Pronumele și adjectivul pronominal nehotărât/	61
Pronumele și adjectivul pronominal negativ/	62
Pronumele și adjectivul pronominal interogativ/	62
Pronumele și adjectivul pronominal relativ/	63

Numeralul/ 63
 Adjectivul. Locuțiunea adjectivală/ 64
 Adverbul. Locuțiunea adverbială/ 65
 Prepoziția. Locuțiunea prepozițională/ 66
 Conjuncția. Locuțiunea conjuncțională/ 66
 Interjecția/ 67
 Funcții sintactice/ 68
 Probleme de acord/ 68
 Elemente de sintaxă a propoziției și a frazei/ 69
 Cuvinte și construcții incidente/ 69
 Raporturi sintactice în propoziție și în frază/ 70
 Topica și punctuația părților de propoziție/ 71
 Valori stilistice ale semnelor de punctuație/ 71
 Elemente etice și culturale în texte literare și nonliterare/ 71
 Elemente de redactare a unor compuneri. Părțile componente ale unei compuneri. Organizarea planului unei compuneri pe o temă dată. Structurarea detaliilor în jurul ideii principale. Dispunerea în pagină a diverselor texte. Scrierea îngrijită, lizibilă și corectă/ 75
 Redactarea unor scurte narațiuni. Continuarea unor dialoguri. Redactarea unor texte argumentative. Rezumat. Caracterizare de personaj/ 76
 Texte reflexive și imaginative/ 87
 Prezentarea unui punct de vedere asupra unor secvențe din texte la prima vedere, pe baza unor cerințe date (elemente de structură a operei literare, figurile de stil studiate, elemente de versificație etc.) sau prin exprimarea argumentată a opiniei personale privind structura textului, semnificația titlului, procedeele de expresivitate artistic învățate și semnificația/ mesajul textului dat/ 90
 Compunerea de argumentare a apartenenței unei opere la un gen literar sau la o specie literară/ 91
 Exprimarea argumentată a unui punct de vedere privind un text studiat sau textul la prima vedere; aprecieri personale referitoare la fragmente din textele studiate sau la prima vedere/ 93
 Elemente de lexic studiate în clasele V- VIII/ 94
 Aplicarea corectă a cunoștințelor de morfosintaxă în exprimarea scrisă/ 95
 Folosirea corectă a semnelor de punctuație la nivelul propoziției și al frazei (coordonare; subordonare; incidență)/ 96
 Enunțul. Fraza. Părți de propoziție și propoziții studiate/ 97
 Bibliografie/ 104

EVALUARE NAȚIONALĂ 2015

PROGRAMA DE EXAMEN LA DISCIPLINA LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ

Anexa nr. 2 la OMEN nr. 4431/29.08.2014 privind organizarea și desfășurarea evaluării naționale pentru absolvenții clasei a VIII-a în anul școlar 2014 – 2015

I. STATUTUL DISCIPLINEI

Limba și literatura română are, în cadrul evaluării naționale de la finalul clasei a VIII-a, statut de disciplină obligatorie.

Prezenta programă pentru evaluarea națională de la finalul clasei a VIII-a la disciplina limba și literatura română vizează evaluarea competențelor elevilor de receptare a mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse, de exprimare scrisă și de utilizare corectă și adecvată a limbii române în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse. Deoarece competențele de evaluat sunt ansambluri de cunoștințe, deprinderi și atitudini formate în clasele a V-a – a VIII-a, subiectele pentru evaluarea națională vor evalua atât competențele specifice și conținuturile asociate acestora, conform programei școlare actualizate pentru clasa a VIII-a (aprobată prin ordinul ministrului educației, cercetării și inovării cu nr. 5097/ din 09.09.2009), cât și conținuturile din programele școlare actualizate pentru clasele a V-a – a VII-a.

Prin evaluarea națională la limba și literatura română, în evaluarea unităților de conținut care privesc domeniul *limba română (Elemente de construcție a comunicării)*, se are în vedere *viziunea comunicativ-pragmatică, abordarea funcțională și aplicativă* a elementelor de construcție a comunicării, cu accent pe identificarea rolului acestora în construirea mesajelor și pe utilizarea lor corectă și adecvată în propria exprimare scrisă. Sarcinile de lucru vizează exerciții de tip analitic (de recunoaștere, de grupare, de motivare, de descriere, de diferențiere) și de tip sintetic (de modificare, de completare, de exemplificare, de construcție), de subliniere a valorilor stilistice și de evidențiere a aspectelor ortografice și de punctuație, în situațiile care impun o asemenea abordare.

În evaluarea unităților de conținut ale domeniului *lectură*, sarcinile de lucru implică cerințe care privesc înțelegerea unui text dat, literar sau nonliterar (identificarea ideilor principale, a unor trăsături generale și particulare ale textului și exprimarea unui punct de vedere asupra acestora etc.), precum și redactarea de către elev a unor compuneri vizând scrierea despre un text literar sau nonliterar (rezumat, caracterizare de personaj, comentarea sumară a unor secvențe, identificarea ideilor principale, exprimarea unui punct de vedere privind ideile sau structurarea textului etc.). De asemenea, sarcinile de lucru vor avea în vedere evaluarea competențelor de redactare a unor texte argumentative (exprimarea argumentată a unui punct de vedere privind textul studiat sau la prima vedere, motivarea apartenenței la un gen literar sau la o specie literară), reflexive și imaginative (compuneri care presupun exprimarea propriilor sentimente, evidențierea trăsăturilor unui obiect într-o descriere, scurte narațiuni, continuarea logică a unor dialoguri etc.)

Pentru competențele de receptare și de producere a mesajelor orale, profesorii vor organiza activități specifice și vor realiza evaluarea de parcurs a progresului elevilor.

II. COMPETENȚE DE EVALUAT

Tabelul de mai jos cuprinde competențele generale care vizează receptarea și producerea mesajelor scrise din programa școlară pentru clasa a VIII-a (*Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse; Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse*), detalierile lor în competențele specifice și conținuturile asociate, din programele școlare pentru clasele a V-a – a VIII-a.

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competențe specifice	Conținuturi asociate
1.1. dovedirea înțelegerii	- idei principale, idei secundare; ordinea logică și temporală a ideilor/

<p>unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date</p>	<p>a întâmplărilor dintr-un text;</p> <ul style="list-style-type: none"> - moduri de expunere (narațiune, descriere, dialog); - structuri în textele epice (logica acțiunii, timp, spațiu, modalități de caracterizare a personajelor, relațiile dintre personaje, naratorul) și lirice (concordanța dintre forma grafică a poeziei și ideea transmisă de aceasta, eul liric); - subiectul operei literare, momentele subiectului; - procedee de expresivitate artistică în textele studiate (figuri de stil: personificarea, alegoria, repetiția fonetică/ aliterația, metafora, hiperbola, epitetul, comparația, repetiția, enumerația, antiteză); - sensul propriu și sensul figurat al unor cuvinte într-un context dat; - elemente de versificație (măsura, rima, piciorul metric, ritmul, versul, strofa); - trăsăturile specifice genului epic, liric și dramatic în opere literare studiate sau în texte la prima vedere; - trăsături ale speciilor literare: schița, basmul popular, pastelul, fabula, nuvela, romanul, doina populară, balada populară; - texte literare (populare și culte – aparținând diverselor genuri și specii); texte nonliterare;
<p>1.2. sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației</p>	<ul style="list-style-type: none"> - arhaisme, regionalisme și neologisme; cuvinte derivate, compuse sau obținute prin schimbarea valorii gramaticale/conversiune; - categorii semantice studiate: sinonime, antonime, omonime, cuvinte polisemantice; construcții pleonastice; sensurile cuvintelor în contexte diferite; - mijloacele interne de îmbogățire a vocabularului (derivarea, compunerea, schimbarea valorii gramaticale/conversiunea), familia de cuvinte; mijloacele externe de îmbogățire a vocabularului; - ortografierea diftongilor, a triftongilor și a vocalelor în hiat; - despărțirea cuvintelor în silabe; - semne de punctuație: punctul, virgula, două puncte, ghilimelele, linia de dialog, semnul întrebării, semnul exclamării, cratima, punctul și virgula, linia de pauză; - semne ortografice: cratima, punctul; - valori expresive ale nivelurilor limbii (fonetic, lexical și morfosintactic) într-un text dat; elemente de limbă și de stil în textul literar; figurile de stil, versificația; - categorii morfologice specifice părților de vorbire (conform programelor școlare pentru clasele a V-a - a VIII-a): părțile de vorbire flexibile (verbul, substantivul, articolul, pronumele, numeralul, adjectivul) și neflexibile (adverbul, prepoziția, conjuncția, interjecția); relații și funcții sintactice; - elemente de sintaxă a propoziției și a frazei (probleme de acord; funcții sintactice; tipuri de propoziții principale și subordonate indicate de programa școlară; propoziția regentă, elementul regent, cuvintele și construcțiile incidente; relații sintactice; topică și punctuație; valori stilistice ale folosirii acestora în textul dat);
<p>1.3. identificarea valorilor etice și culturale într-un text, cu exprimarea impresiilor și preferințelor</p>	<ul style="list-style-type: none"> - elemente etice și culturale în texte literare și nonliterare și exprimarea propriei atitudini față de acestea;

2. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse

Competențe specifice	Conținuturi asociate
2.1. redactarea diverselor texte, cu scopuri și destinații diverse, adaptându-le la situația de comunicare concretă	<ul style="list-style-type: none"> - elemente de redactare a unor compuneri pe o anumită temă/urmărind un plan dat sau conceput de elev; părțile componente ale unei compuneri; organizarea planului unei compuneri pe o temă dată; structurarea detaliilor în jurul ideii principale; dispunerea în pagină a diverselor texte; scrierea îngrijită, lizibilă și corectă; - redactarea unor texte reflexive și imaginative (compuneri care presupun exprimarea propriilor sentimente cu ocazia unui eveniment personal, social sau cultural; evidențierea unor trăsături ale unui obiect (peisaj, operă de artă, persoană)- într-o descriere; - redactarea unor scurte narațiuni; continuarea unor dialoguri; redactarea unor texte argumentative (susținerea preferințelor și a opiniilor); redactarea unor compuneri având ca suport texte literare studiate sau la prima vedere – rezumat, caracterizare de personaj; - motivarea apartenenței unui text studiat sau la prima vedere la o specie literară sau la un gen literar; - prezentarea unui punct de vedere asupra unor secvențe din texte la prima vedere, pe baza unor cerințe date (de exemplu: elemente de structură a operei literare, figurile de stil studiate, elemente de versificație etc.) sau prin exprimarea argumentată a opiniei personale privind structura textului, semnificația titlului, procedeele de expresivitate artistică învățate și semnificația/mesajul textului dat; - exprimarea argumentată a unui punct de vedere privind un text studiat sau textul la prima vedere; aprecieri personale referitoare la fragmente din textele studiate sau la prima vedere;
2.2. utilizarea în redactarea unui text propriu a cunoștințelor de lexic și de morfosintaxă, folosind adecvat semnele ortografice și de punctuație	<ul style="list-style-type: none"> - elemente de lexic studiate în clasele V - VIII; - aplicarea corectă a cunoștințelor de morfosintaxă în exprimarea scrisă; - folosirea corectă a semnelor de punctuație la nivelul propoziției și al frazei (coordonare, subordonare, incidentă); - enunțul, fraza, părți de propoziție și propoziții studiate (predicatul și propoziția subordonată predicativă, subiectul și propoziția subordonată subiectivă; atributul și propoziția subordonată atributivă; complementul direct și propoziția subordonată completivă directă; complementul indirect și propoziția subordonată completivă indirectă; complementele circumstanțiale și propozițiile subordonate circumstanțiale corespunzătoare (de loc, de timp, de mod, de cauză, de scop); propoziția subordonată circumstanțială condițională, concesivă, consecutivă; expansiunea și contragerea.

IDEI PRINCIPALE. IDEI SECUNDARE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.1. dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date

Conținuturi:

- **idei principale, idei secundare; ordinea logică și temporală a ideilor/ a întâmplărilor dintr-un text**

Citește cu atenție textul:

„A fost odată ca niciodată etc. A fost un împărat evlavios și bun. El avea trei feciori. Pe lângă multe bunătați ce făcuse oamenilor din împărăția lui, a ridicat și o monastire de care să se ducă pomina. A împodobit-o cu aur, cu pietre nestemate și cu tot ceea ce meșterii din acea țară au socotit mai scump și mai frumos. O mulțime de stâlpi de marmură și poleiți erau prin biserică și pe dinaintea ei. Zugrăvelele cele mai prețioase, policanarele de argint suflate cu aur, candelarele de argintul cel mai bun și cât donița, cărțile cele mai alese erau zestrea monastirii aceleia. Cu cât se bucura împăratul de frumusețea ei, cu atât se întrista că nu poate să o săvârșească pe deplin, căci turnul se surpa.”

(Petre Ispirescu, *Pasărea măiastră în Legende sau basmele românilor*)

Cerințe:

1. Răspunde corect la următoarele întrebări:

a) Care este problema centrală a textului?

.....

b) Care este motivul pentru care împăratul nu putea finaliza construcția?

.....

2. Formulează ideea principală a textului dat concentrând răspunsurile date la exercițiul anterior într-un enunț.

.....

3. Recitește textul și extrage alte informații oferite de autor despre mănăstire.

.....

.....

MODURILE DE EXPUNERE (narațiune, descriere, dialog)

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.1. Dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date

Conținuturi:

- **modurile de expunere (narațiune, descriere, dialog)**

Narațiunea

Citește cu atenție textul:

„Se trezi umblând de-a lungul trotuarului, drept la margine, cu pași foarte mărunți, unul după altul. Gheata se imprima adânc în zăpadă, lăsându-și tiparul bine desenat. Când ajungea în dreptul unui nou felinar, se oprea pentru a privi înapoi: sub bătaia lămpii, urmele pașilor se aliniau până

Un taximetru trecu pe lângă el, încetinindu-și mersul și invitându-l pe acest trecător întârziat. Paul întâlni privirea șoferului, privire intrigată, poate puțin ironică și tresări (...). Trecu drumul, spre celălalt trotuar, grăbind pasul, ca și cum și-ar fi amintit deodată că are de făcut o cursă pe care o uitase.”(Mihail Sebastian, Accidentul)

1. Extrage, din textul dat, repere spațio-temporale și justifică utilizarea lor.

3. Argumentează, într-o compunere de maximum 15 rânduri, caracterul narativ al textului dat.

„Soarele își ridicase, în adevăr, geana înflăcărată a discului său deasupra liniei albastrii a munților Sabasei și ai lui Petru-Vodă, iar lumina lui, încă rece, poleia pieziș Șeștina, acest pustiu imens și verde, suspendat de Dumnezeu însuși în larga înălțime a văzduhului... Începusem a scobori la vale spre Neagra-Broștenilor. Soarele se ridicase de-o sulică și razele lui binefăcătoare spintecau seninul depărtat al unei dimineți fără de nori. Șeștina își desfășura înaintea noastră nemărginita ei întindere verde și rourată; dincolo de hotarele ei, negurile plutitoare ca o mare frământată de vânturi, umplu cupa imensă a adâncului; mai departe, creștetele vapoaroase ale munților Transilvaniei tăiau o dungă violetă și dulce ondulată pe adâncimea cerului albastru; iar dincolo de această linie și în însuflețit, poate, numai de ochiul lui Dumnezeu se deschidea nesfârșitul gol și tainic...și în el neînfrânta mea închipuire se pierdea, târând în urma ei întreg sufletul și inima mea”(Calistrat Hogaș, *Pe Șeștina*)

Cerințe:

1. Selectează, din text, cuvintele care se referă la momentul zilei și la cadrul natural descris.

.....

2. Extrage, din text, două epitete, o comparație și o hiperbolă și precizează semnificația lor.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

3. Argumentează, într-o compunere de maximum 15 rânduri, că textul de mai sus este o descriere literară.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Dialogul

Citește cu atenție textul:

- „Și zici că te-am încărcat cu zece zile de prașilă, măi Ioane, așa?
- Păi? ... eu știu că le-am făcut.
- În doi ani de când sunt aici, numai tu nu te-ai dat pe brazdă, așa?
- Păi, cucoane, am casă grea...
- Apoi eu nu am casă grea, măi Ioane? Vezi bine, patru copii aci, două fete la oraș în pension...
- Auleo, ai și la oraș!!
- Doi băieți la Paris...
- Săracii de noi!!
- Vezi că și eu am greutăți, mă Ioane.
- Da, cucoane, însă eu zic că fiecare să-și crească copiii.
- Apăi eu ți-i dau ție să-i crești, mă Ioane?
- Nu, cucoane, dar cu prașila, drept și drept.
- Stăi să-ți dau eu drept, mă Ioane!” (I.L.Caragiale, *Arendașul român*)

1. Care este tema dialogului din textul dat?

3. Demonstrează, în 10-15 rânduri, ca dialogul constituie o modalitate de caracterizare a personajelor prezente în textul dat.

1. Identifică, în fragmentul dat, două cuvinte/structuri care surprind repere ale spațiului.

.....

2. Numește tipul naratorului ce poate fi identificat în fragmentul de text dat. Argumentează răspunsul într-un enunț.

.....

3. Transcrie două structuri care surprind trăsături fizice ale personajului principal.

.....

.....

4. Explică, într-un enunț, rolul enumerației folosite în text.

.....

.....

II. Citește cu atenție textul:

*„Trei trandafiri într-un pahar,
Trei trandafiri în floare,
Curați ca de mărgăritar,
Te-au așteptat ieri în zadar
Să-i prinzi în cingătoare...[...]*

*Amurgul vinețiu de-april
Îmi rătăcea prin casă,
Când frunzele tiptil-tiptil,
Ca niște lacrimi de copil,
Cădeau încet pe masă.” [...]* (Octavian Goga, *Așteptare*)

Cerințe:

1. Precizează măsura primelor două versuri.

.....

2. Rescrie două versuri care evidențiază prezența eului liric în poezia citată.

.....

3. Numește două mărci ale eului liric prezente în fragmentul de text dat.

.....

MOMENTELE SUBIECTULUI

Competența generală

1. **Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse**

Competența specifică

1.1.Dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date

Conținuturi:

- **subiectul operei literare; momentele subiectului**

Citește cu atenție textul:

„Odată, pe vremea de demult, când mâncau șoarecii pe pisici și erau mai înalți piticii, adică așa vine vorba, s-a întâmplat de a vărsat stăpânul păsărilor din lumea asta cinci kile de mei și a biciumat din buciul ca să se srângă toți supușii lui de pe pământ și să împartă meiul frățeste.

Păsările, cum au auzit buciul cum s-au adunat, care de pe unde erau, de au împărțit meiul parte dreaptă, cum le-a fost poruncit stăpânul. Dar după împărțea [...] a prisosit un bob. Prisosind al bob s-au repezit toți [...] de s-a făcut o bătaie așa de din cale-afară, că, cică, care a scăpat, a scăpat mai schilod, mai ciontit, cum a putut, în sfârșit, dar care a murit, apoi a murit de tot.

Din astă bătaie a rămas beteag de-o aripă și Sur-Vultur, care cum s-a simțit că-l doare aripa, a dat dosul, și el cum a putut, într-o pădure mare de copaci grooși-groși [...]. Acolo, dacă s-a așezat, n-a stat mult și iacă s-a pomenit c-un vânător că întinde pușca să-l împușce.

-Măi creștine, zise Sur-Vultur cum văzu așa, lasă pușca jos, nu mă omori, ci ia-mă de mă du acasă și mă arănește că ți-oi prinde și eu bine cândva [...]

Ala nu vru, asta iar îl rugă... în sfârșit, până-n trei ori; la a treia oară se hotărî și vânătorul să-l cruțe și-l luă cu dânsul acasă.” (Sur-Vultur, din volumul *Basmele românilor* de Dumitru Stăncescu)

Cerințe:

1. Identifică momentele subiectului surprinse în fragmentul de text dat.

.....

2. Precizează un moment al subiectului ce poate fi identificat în fragmentul de text dat.

.....

3. Demonstrează, prin două argumente, că fragmentul dat face parte din expozițiunea operei.

.....
.....
.....

PROCEDEE DE EXPRESIVITATE ARTISTICĂ

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.1. Dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date

Conținuturi:

-procedee de expresivitate artistică în textele studiate (figuri de stil: personificarea, alegoria, repetiția fonetică/ aliterația, metafora, hiperbola, epitetul, comparația, repetiția, enumerația, antiteză)

1. Precizează rolul personificării în secvența:

„Vârfuri de turnuri zgârie-n amurg/ cerul...” (Alexandru Philippide, *Exercițiu*)

.....
.....

2. Analizează, în 30-50 de cuvinte, alegoriile din fragmentul următor:

„Dintre sute de catarge

Care lasă malurile,

Câte oare le vor sparge

Vânturile, valurile?” (Mihai Eminescu, *Dintre sute de catarge*)

.....
.....
.....
.....
.....

3. Precizează rolul metaforei din versurile:

„Părea că printre nouri s-a fost deschis o poartă/
Prin care trece albă regina nopții moartă” (Eminescu)

.....
.....
.....

4. Explică rolul epitetului din textul următor:

„Cu zâmbetul tău dulce tu mângâi ochii mei,
Femeie între stele și stea între femei...” (Mihai Eminescu, *Din valurile vremii*)

.....
.....

SENSUL PROPRIU. SENSUL FIGURAT

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.1. Dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date

Conținuturi:

- sensul propriu și sensul figurat al unor cuvinte într-un context dat

Construiește câte un exemplu pentru a ilustra sensul propriu (de bază și secundar), respectiv sensul figurat al cuvântului „foc”.

.....
.....
.....

ELEMENTE DE VERSIFICAȚIE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.1. Dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date

Conținuturi:

- elemente de versificație (măsura, rima, piciorul metric, ritmul, versul, strofa)

Citește cu atenție textul următor:

„Shakespeare! Adesea te gândesc cu jale,

Prieten blând al sufletului meu;

Izvorul plin al cânturilor tale

Îmi sare-n gând și le repet mereu.” (...) (M. Eminescu, *Cărțile*)

Cerință:

Precizează măsura și tipul de rimă ale primelor patru versuri.

.....

TRĂSĂTURI SPECIFICE GENURILOR LITERARE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.1. Dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date

Conținuturi:

- trăsăturile specifice genului epic, liric și dramatic în opere literare studiate sau în texte la prima vedere

Genul epic

Citește cu atenție textul următor:

„Într-o zi când tata și mama erau plecați de acasă, iar bunica moțăia într-un fotoliu, am hotărât să pun mâna pe tot ce nu aveam voie. Mai întâi am pus mâna pe pisică. Pisica s-a întins, a căscat și a ieșit din cameră. Știa că n-am voie să pun mâna pe ea, fiindcă „are microbi”. Pe urmă am pus mâna pe ochelarii tatii, i-am pus pe nas și am văzut o bunică atât de mare, că m-am speriat și am pus ochelarii înapoi pe birou. Pe urmă, am pus mâna pe butonul de la lampa de masă. Era foarte plăcut să apeși pe el. Lumina se aprindea și se stinge. E o lampă foarte inteligentă. Știa ce vreau de la ea. Dar și ea are ideile ei, pe care nu poți să i le scoți din cap. Am vrut să se aprindă de două ori la rând, dar n-am putut s-o înduplec.

În cele din urmă, am găsit cutia cu ace, nasturi și foarfeci.” (Eduard Jurist, *Aventura de ciocolată*)

Cerințe:

1. Menționează două trăsături ale operei epice în textul dat.

.....

.....

.....

2. Indică modul de expunere dominant prezent în text.

.....

3. Enumeră personajele prezente în text.

.....

4. Selectează, din text, grupuri de cuvinte care fixează timpul și spațiul acțiunii.

.....

.....

5. Numește tipul de narator prezent în text.

.....

6. Încercuiește varianta corectă:

Naratorul prezent în text este:

- a. Eduard Jurist;
- b. un băiat;
- c. o fată.

Cuvintele: „mai întâi”, „pe urmă”, „în cele din urmă” sunt:

- a. mărci ale naratorului subiectiv;
- b. cuvinte care indică prezența narațiunii;
- c. cuvinte care indică timpul acțiunii.

7. Selectează grupuri de cuvinte care indică prezența naratorului în text.

.....
.....

Genul epic

Citește cu atenție textul următor:

„Alături cu seminarul, o casă veche boierească... De la ferestrele și de pe pridvorul din spatele ei, se vedea peste zid în curtea de recreație a școlii. Odată, într-o zi de sărbătoare, Niță se plimba singur prin curte cu o carte în mână: rămăsese în școala să se pregătească de examenele apropiate. Era o dogmă încălcată: el ocolea curtea repetând pe de rost cu cartea-nchisă-n mână. Anevoie se putea ține minte așa fraze torturate... Deschise iar cartea...

Trecând prin dreptul zidului, seminaristul tresări; un ghemotoc de hârtie îl lovi pe mână și alunecând peste cartea deschisă sări cât colo înaintea lui. Niță se opri pe loc... Neapărat iar o glumă a vreunui camarad... un miez de pâine muiat în cerneală... sau cine știe ce.

Se uită-mprejur... în curtea școlii nimeni... Lovitura venise dinspre casele de-alături... Ridică ochii în sus și văzu la cea mai apropiată fereastră vecină, care era deschisă, perdelele mișcându-se ca și cum ar fi fost cineva ascuns îndărăt... Ce-o fi?

Să vedem... Seminaristul s-apleca și luă ghemotocul: era ceva înfășurat înăuntru... Voi să-l desfacă. O înțepătură... Un ac cu gămălie! Ce păcăleala proastă! Supărat trânti ghemotocul și începu să șteargă degetul împuns în varful căruia, după fiecă storsătura, creștea repede la loc o mărgea mare roșie.

Ghemotocul izbit cu necaz în pământ se desfăcu... între cutele lui o floare!... Cu mirare și cu mai multă luare aminte ca-ntâia oară, el ridică binișor hârtia... în adevăr era o garoafă - ca sângele ce-i curgea din deget - ruptă de curând...” (I.L.Caragiale,Păcat)

Cerințe:

1. Numește două trăsături care fac posibilă încadrarea fragmentului de text în genul epic.

.....
.....

2. Indică modurile de expunere prezente în text .

.....

3. Precizează personajul prezent în text.

.....

4. Selectează din text mărci lexico-gramaticale corespunzătoare naratorului.

.....
.....

5. Precizează tipul de narator dominant în text.

.....

6. Selectează grupuri de cuvinte care fixează timpul și spațiul acțiunii.

.....

.....

Genul epic

Citește cu atenție textul următor:

„Am făcut rugăciunea, și eu mi-am dat seama că mă rugam, nu știu cui. Mă rugam ca Vanciu să întoarcă foaia catalogului și să asculte colegii de la sfârșitul alfabetului; sau să fie chemat la minister; sau să intre servitorul și să-i aducă o veste neașteptată, iar noi să avem întreaga oră liberă. Poate mă rugam și altceva.

Firește, m-a chemat cel dintâi la tablă, cu toate că nu eram singurul neascultat din clasă. Am pășit demn, cu caietul, cu creta și buretele. Nu voiam ca ceilalți să afle că mi-e teamă de Vanciu. De altfel, cum mă apropii de tablă, mă liniștesc. Panica pierde din senin.[...]” (Mircea Eliade, Romanul adolescentului miop)

Cerințe:

1. Menționează două trăsături ale operei epice în textul dat.

.....

.....

2. Indică modul de expunere dominant prezent în text.

.....

3. Enumeră personajele prezente în text.

.....

4. Selectează, din text, grupuri de cuvinte care fixează spațiul acțiunii.

.....

5. Numește tipul de narator prezent în text.

.....

6. Încercuiește varianta corectă:

Naratorul prezent în text este:

- a) un elev;
- b) Mircea Eliade;
- c) Profesorul.

7. Explică relația narator - autor.

.....

.....

.....

8. Selectează grupuri de cuvinte care indică prezența naratorului în text.

.....
.....

Genul liric

Citește cu atenție textul următor:

*„Abia ne-am revăzut o clipă
Și iar ne-a despărțit talazul*
Pândează din umbră nenorocul
Când tu-mi încolăceai grumazul.*

*Dar revederea noastră mută
A fost de-ajuns ca să-nfirișe
Un înțeles de-o viață-ntreagă
În fâlfâirea unei clipe.*

*Mi s-a părut că-n largul mării,
În noaptea neagră și afundă,
Văd la lumina unui fulger
O luntre* care se cufundă.” (Octavian Goga, O clipă)*

* talaz - val mare, stârnit de furtuni pe mări sau oceane

* luntre - barcă

Cerințe:

1. Menționează două trăsături ale genului liric prezente în text.

.....
.....

2. Identifică două mărci lexico-gramaticale prin care se evidențiază prezența eului liric.

.....
.....

3. Transcrie un vers care conține prezența eului liric.

.....

4. Stabilește rima strofei a doua.

.....

5. Indică măsura primului vers al poeziei.

.....

6. Transcrie un vers care să conțină o imagine vizuală.

.....

Genul liric

Citește cu atenție textul următor:

*„O, vin pe marea ce-o cuprinde
Un cer înalt de stele plin,
Și vântul serii va întinde
A luntrei pânză în senin.*

*Cu-a tale reci și albe brațe
Tu la grumazu-mi să rămâi
Și luna-ți bată drept în față
Îți cază părul la călcâi.*

*Mă voi pleca încet spre tine
Să-ți beau tot sufletul iubit
C-o lungă, lungă sărutare,
Uimită, fără de sfârșit!”*

(Mihai Eminescu, *O, vin pe marea ...*)

Cerințe:

1. Menționează două trăsături ale genului liric prezente în text.

.....
.....

2. Identifică două mărci lexico-gramaticale prin care se evidențiază prezența eului liric.

.....

3. Transcrie un vers care conține prezența eului liric redat printr-o interjecție.

.....

4. Stabilește rima primei strofei.

.....

5. Indică măsura primului vers al poeziei.

.....

6. Selectează o imagine vizuală și una dinamică.

.....
.....

Genul dramatic

Citește cu atenție textul următor:

ACTUL II SCENA XI

ION, LEONAȘ (îmbrăcat în costum de bricicar)

ION (intră pe ușa din dreapta în fund): Intră, intră... nu-ți fie frică.

LEONAȘ: Da oare cuconu ispravnic acasă-i?

ION: Acasă... ai vro treabă cu d-lui?

LEONAȘ: Am, logofete Ioane... Am venit să mă jăluiesc.

ION: Bine-ai făcut... că boieru-i om drept și cu frica lui Dumnezeu; dar... adus-ai vrun peșcheș?*

LEONAȘ: Ba nu... n-am știut că-i plac peșcheșurile.

ION: Nu?... apoi cară-te... N-are vreme să te primească boierul.

LEONAȘ: Da bine, logofete Ioane... unde să caut eu acu peșcheș?... păcatele mele!... Dă!... că cu toată sărăcia mea...

ION: N-ai nimic?... nici hârzob* de păstrăvi?... nici caș de munte? nici căprioară? nici vro căpățână de zahăr?...

LEONAȘ: Doar nu-s băcal.

ION (la ureche): Nici bătuți?

LEONAȘ: Da bine... boierul metaherisește* și?... (Face semn de numărat bani.)

ION: Huf... Ian caută bine-n pungă, că-i găsi poate vro carboanță* ruginită.

LEONAȘ: O carboanță am... (Scoate o carboavă din pungă.) Unde- i ispravnicul să i-o dau îndată?

ION: Nu așa, că-i prea puțin ca să primească... almintere.

LEONAȘ: Cum?

ION: Așteaptă că-i vedea... avem alte tertipuri pe-aici... Așteaptă.

(Iese pe unde a intrat.)

LEONAȘ (singur): Aferim ispravnic! adună și cu carboanța... Bine c-am aflat-o și asta.

*pescheș- plocon , dar, cadou.

*hârzob – coșuleț de cetină de brad în care se păstrează peștii.

* metaherisește –metahirisi - a exercita, a practica (o meserie, un negoț).

*caraboanță – monedă , rublă de argint.

*cărucer- cel care conduce căruța

Cerințe:

1. Menționează două trăsături ale operei dramatice.

.....

.....

2. Indică modul de expunere dominant prezent în text.

.....

3. Selectează didascalii care se referă la jocul actorilor.

.....

.....

4. Alege varianta corectă - Tudor Mușatescu este: a) actor; b) regizor;c) dramaturg.

5. Precizează conflictul existent în text.

.....

.....

Genul dramatic

Citește cu atenție textul următor:

ACTUL II

SCENA II

PROFESORUL - D-ra CUCU – UDREA

D-ra CUCU: (Intrând prin dreapta, e gata să se împiedece de stropitoarea rămasă lângă ușă): Ce e cu stropitoarea asta cuapă aici?

PROFESORUL: (Încurcat, venind după ea): Vroiam... Voiam să mă spăl.

D-ra CUCU: (Severa): D-ta te speli noaptea?

PROFESORUL: Da... însfârșit... uneori...

UDREA : (45- 50 de ani, "boem" de provincie, fără exagerare caricaturală însă, intrând): Păcat că n'ai fost la cinematograful.

A fost frumos... frumos de tot. (Gata să povestească): Să vezi... El...

PROFESORUL: Lasă că-mi povestești mâine... Acum...

D-ra CUCU: (A înaintat în centrul încăperii, s'a oprit, miroase în aer): Dar ce e mirosul ăsta aici? (Adulmecă bănuitoare aerul, trage pe nas): Miroase a ceva... a parfum.

PROFESORUL: Nu simt nimic.

D-ra CUCU : Cum nu simți? Miroase de te amețește.

PROFESORUL: Poate florile... Grădina... E fereastra deschisă.

D-ra CUCU: (Aplecându-se peste pervazul ferestrei, trage pe nas de câteva ori): Nu. În grădină nu miroase. Aici. (Face câțiva pași prin odaie, intrigată).

PROFESORUL: D-ră Cucu... nu te supăra... e târziu... aș vrea să știu... cărui fapt datorez... înțelegi... la ora asta...

D-ra CUCU : Să nu ne grăbim. S'o luăm încet. (Ia loc pe un scaun): Domnule Udrea, ai cuvântul. (Udrea ia și el loc. Singur profesorul a rămas în picioare între ei, uitându-se dezolat, când spre unul, când spre celălalt, când cu mare neliniște spre ușa din stânga).

UDREA : (Cam jenat): Să vezi. Eu am fost la cinematograful. (Mihail Sebastian, Steaua fără nume)

Cerințe:

1. Menționează două trăsături ale operei dramatice.

.....

.....

2. Indică modul de expunere dominant prezent în text.

.....

3. Selectează didascalii care se referă la gesturile actorilor.

.....

.....

.....

4. Alege varianta corectă: Mihail Sebastian este: a) actor; b) regizor; c) dramaturg.

TRĂSĂTURI ALE SPECIILOR LITERARE. SCHIȚA

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.1. Dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date

Conținuturi:

- **trăsături ale speciilor literare: schița**

Citește, cu atenție, textul:

„Lache Diaconescu și Mache Preotescu sunt implicați în aceeași mare administrație și totodată sunt foarte buni prieteni. Pe lângă acestea, Mache s-a logodit zilele trecute cu sora d-nei

Diaconescu, d-ra Cecilia Pavugadi, care-și termină la vară cursul de piano la conservator. Colegi, prieteni și cumnați... În această întreită calitate, cei doi camarazi ies de la cancelaria lor la șase ore seara și, sub aceeași umbrelă, pornesc pe Calea Victoriei la vale, să se abată pe la o băcănie; trebuie să târguiască niște mezeluri pentru masă — Mache va prânzi la Diaconescu împreună cu d-ra Cecilia. În treacăt, Mache ia, de la o cofetărie, bomboane și prăjituri, și dintr-o florărie două buchete. Pentru cine?... Ghiciți... Se-nțelege că dintre cei doi camarazi cel mai grăbit nu este Lache. De aceea Mache îi zice, de câte ori Lache vrea să se oprească la vreo vitrină:

— Lasă, monșer; ai mai repede, ca e târziu; să nu ne aștepte damele! La care, Lache răspunde:

— Lasă, monșer; știu eu; nu o să ne punem la masă de acum. Dar Mache replică:

— Da, decât iar nu face să mergem tocmai la vremea mesii; să nu ne aștepte damele!

Mergând așa, ajung în Piața Teatrului... Lache zice:

— Ai să bem câte o bere la Gambrinus...

— Întârziiem, Lache...

— Lasă, monșer, știu eu... Numa câte o bere...

— Da, decât nu face pentru ca să ne aștepte damele...

Și amândoi intră în berărie... Aci, se-ntâmplă să găsească o sumă de colegi, cari le fac loc la masa lor strângându-se cât se poate. Colegii urmează o discuțiune foarte animată: ei comentează decizia Curții în procesul asasinatului și complotului bulgăresc; și dacă voim să fim drepti, trebuie să mărturisim că cea mai deplină armonie domnește în această dezbatere: toți sunt de părere că decizia este dreaptă și bine cumpănită. Dar cei doi prieteni intervenind în dezbatere, Lache, „pentru prima oară în viața lui”, constată cu regret că legea noastră penală prezintă o lacună, că „n-avem pedeapsa cu moarte”. El nu este un om crud — toată lumea care-l cunoaște știe foarte bine aceasta...”

(I.L. Caragiale, *O lacună*)

Cerințe:

1. Precizează două moduri de expunere identificate în text.

.....

2. Rescrie două structuri/ cuvinte care surprind repere ale spațiului acțiunii.

.....

3. Selectează o enumerație din fragmentul dat.

.....

4. Menționează două trăsături ale schiței, prezente în textul dat.

.....

.....

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificațiasecvenței: ... *trebuie să mărturisim că cea mai deplină armonie domnește în această dezbatere: toți sunt de părere că decizia este dreaptă și bine cumpănită.*

.....

.....

.....

.....

.....

TRĂSĂTURI ALE SPECIILOR LITERARE. BASMUL POPULAR

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.1. Dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date

Conținuturi:

- **trăsături ale speciilor literare: basmul popular**

Citește, cu atenție, textul:

„- *Vai, frate, bine ar fi să mergi de aci până nu vine semnul lui, că după semn și el îndată sosește. Că are un buzduhan, frate, un buzduhan de fier mare cât o bute de 50 ferii, și-l aruncă cale de două ceasuri de departe și drept în ușă nimerește cu el; ușa atunci se deschide, și buzduhanul se pune singur în cuiul cela din perete. Dar du-te, frate, nu sta, că acum e vremea să vină și de te află aci, te omoară și pe tine, ca și pe cei doi.*

- *Lasă-l să vie, soră, să văd și eu cum sunt zmeii, că și așa până acum n-am văzut nici unul.*

Atunci aud buzduhanul trosnind în ușă; ușa se deschise și dă să se pună în cui. Dar Pipăruș nu-i dă răgaz, îl luă de toartă și zvârr! îndărăt cu el, dincotro a venit. Și cu așa putere a aruncat cu el, de chiar pe lângă zmeu a trecut și s-a tot dus cale de trei zile și s-a împlântat într-un munte de piatră. Nouă zile a trebuit să scobească zmeul pe lângă buzduhan până și l-a putut scoate din munte, și-a venit apoi cu el pe umăr necăjit. Când ajunse acasă, zise din curte încă:

- *Cine-și bate joc de buzduhanul meu, Florea-Înfloritul ori Pipăruș-Petrea, viteazul de cumnatu-meu?*

- *Eu sunt, cumnate, eu, Pipăruș-Petrea, dar de unde mă cunoști?*

- *Eu? nu mă mai întreba, doară o săptămână m-au tot scuturat frigurile când te-a născut mămă-ta. Dar bine c-ai venit la casa mea, hai să trăim puțin și bine. Adu, drăguță, mâncarea pe masă, mie nouă coaste fripte de porc și frățâne-tău două, mie nouă cupe de vin, și lui două, să ne punem la ospăț...*

- *Adică... să fie vorbă întoarsă, zmeule, zise Pipăruș. Adă-mi, soră, mie nouă coaste de porc și nouă cupe de vin, iar zmeului adu-i două coaste și două cupe de vin, dar să ai de grijă, zmeule, care cum gătam de mâncat carne de pe os, osul îl aruncăm în capul celui ce n-a gătat încă, că parcă pe aci așa e obiceiul.*

- *Cam așa a fost, zise zmeul, dar de vrei, putem strica obiceiul.*

- *Ba nu vreau să stric obiceiul țării, zice Pipăruș. Om de nimica e cine cutează a strica obiceiurile țării, las' cum a mai fost, și hai la masă.” (***) Pipăruș-Petru și Florea-Înflorit)*

Cerințe:

1. Numește două personaje identificate în textul dat.

.....

2. Rescrie două structuri/ cuvinte care surprind trăsături ale personajelor.

.....
.....

3. Selectează o repetiție din fragmentul dat.

.....

4. Menționează două trăsături ale basmului, prezente în textul dat.

.....

.....

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței: „... Și cu așa putere a aruncat cu el, de chiar pe lângă zmeu a trecut și s-a tot dus cale de trei zile și s-a împlântat într-un munte de piatră. Nouă zile a trebuit să scobească zmeul pe lângă buzdugan până și l-a putut scoate din munte, și-a venit apoi cu el pe umăr necăjit.”

.....

.....

.....

.....

.....

TRĂSĂTURI ALE SPECIILOR LITERARE. NOVELA

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.1. Dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date

Conținuturi:

- trăsături ale speciilor literare: nuvela

Citește cu atenție textul următor:

„Fum pe coșul Hagiului nu s-a pomenit. Ridice viscolul nămeții până la streșini. Apele să înghețe tun. Treaba lor! Hagiul nu vrea să știe de crapă pietrele la gerul Bobotezei, nici dacă în iulie turbează câinii de căldură. Iarna tremură, vara găfâie.

Toată viața lui, de câte ori nepoată-sa – trăind aciolată pe lângă dânsul – îi pomenea, la Crăciun, să taie și ei un porc, ca tot creștinul, bătrânul răspundea:

– Îmi face rău, nepoată, s-aud guițând... Îmi face rău... c-așa sunt eu... milos...

– Cumpără-l, nene, tăiat gata.

Dacă așa îl aducea din cuvânt Leana, înghițind în sec, cu gândul la șorici, bătrânul răspundea liniștit:

– Un porc... carne multă... Se strică... Două guri suntem...

Venea Paștele.

– Nene, să înroșim și noi ouă...

– Ce prostie!... Ouă roșii? ... Nu e mai bine să le mănânci proaspete? ... Ouă roșii, ouă stătute...

– Să roșim puțințele.

– De roșim puțințele, ardem focul degeaba, cumpărăm d-a surda băcanul... Cheltuială zadarnică... Vremuri grele!

– Da... o ciozvârtă de miel...

– Miel? ... Ce fel miel? ... Cum miel? ... Miroase a oaie... Paștele prea e în vară...

– Ce pustia de vară, nene Tudose, nu vezi că plouă și fulguiește?!...

– Ei, fulguiește, fulguiește... tu nu vezi că nu ține? Unde ține? Cum cade, se topește... Eu mor de căldură... Uf!... uf!...

–Și eu mor de frig...

– Mori de frig... crăpi!... Așa te-am pomenit... lacomă... nemulțumitoare!

Leana tace și înghite în sec. E săracă. N-are pe nimeni. Tace, că bătrânul, de se mânie, strigă, trănțește ușile, apoi se aruncă în pat și se vaietă până la miezul nopții, uitând să-i dea și de pâine.”

(Barbu Ștefănescu Delavrancea, Hagi Tudose)

Cerințe:

1. Identifică în text doi termeni care constituie indici de timp.

.....

2. Precizează două moduri de expunere prezente în text.

.....

3. Selectează din text două figuri de stil diferite și numește-le.

.....

.....

4. Transcrie o secvență în care personajul masculin este caracterizat direct de narator.

.....

5. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale genului epic.

.....

.....

TRĂSĂTURI ALE SPECIILOR LITERARE. ROMANUL

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.1. Dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date

Conținuturi:

- trăsături ale speciilor literare: romanul

Citește cu atenție fragmentul următor:

„Titi Tulea părea și era într-adevăr mai în vârstă decât Felix, cu câțiva ani. O ușoară mustață și bărbia despictă în două, în care câteva tuleie mai lungi schițau barbișonul lui Simion, îi dădeau un aer matur, care făcea din uniforma școlară un adevărat veșmânt militar. Era un tânăr blând și cu înfățișare modestă, care plăcu numaidecât lui Felix, gata să pună la îndoială temeinicia judecății Otiliei. Titi, foarte respectuos față de Felix, cu toată deosebirea de vârstă, îi arătă culorile pe care le cumpărase, îi destăinui planurile de lucru, scoțând un pachet de ilustrate englezești și altele cu trandafiri și fructe, semnate Klein. Voia să le trateze pe toate în ulei. Toate acestea erau spuse cu o pasiune ordonată, calmă. Felix îl întrebă de ce nu picta după natură, dar Titi rămase nedumerit de această propunere, al cărei sens nu păru să-l înțeleagă, explicând că nu-i place să zugrăvească decât după modele. Felix îi vorbi de talentul lui și de interesul de a-i da o îndrumare originală. Titi strânse din sprâncene și reveni la detaliile lui. Vocabularul lui Felix îl supăra în chip vădit. Titi îl întrebă apoi cum a călătorit, unde a făcut liceul și începu să-i povestească întâmplări din școală, să-i facă portretul profesorilor într-un stil naiv, dar comunicativ. Îi spuse fără înconjur că a rămas repetent de câteva ori și corigent, punând totul pe socoteala absurdității profesorilor și a programului. Felix îl întrebă asupra cărților citite și, trăit în atmosfera de la Iași, mai informată, îi ceru opiniunea asupra unor scriitori moderni care colaborau la noua revistă *Viața românească*. Titi rămase cam indispus de aceste întrebări, mărturisind că nu are timp de citit și că lectura îi dă dureri de cap, că totuși, dacă i s-ar procura o carte frumoasă, ar încerca s-o citească. Felix îi făgădui una. Aurica lămuri lui Titi scopul venirii lui Felix:

—Titi, domnul Felix s-a oferit să-ți ajute să te prepari pentru corigență.

Titi aprobă supus din cap, fără să arate nicio repulsie de a primi îndrumări de la cineva mai tânăr decât el, însă când Felix se arată gata să înceapă prepararea, îl rugă să amâne pentru după-amiază ședința, acum nesimțindu-se bine dispus. Aurica privea cu mare afecțiune pe acest vlăjgan molatic și crezu de cuviință să dea lui Felix această explicație:

—El e foarte debil și mama nu vrea ca el să se obosească prea mult. Destul își bate capul cu pictura.

Simion aprobă din cap.” (George Călinescu, Enigma Otiliei)

Cerințe:

1. Identifică în text doi termeni care constituie indici de spațiu.

.....

2. Precizează două moduri de expunere prezente în text.

.....

3. Selectează din text un cuvânt folosit cu sens propriu și un cuvânt folosit cu sens figurat.

.....

4. Evidențiază, în 3-5 rânduri, o diferență între Felix și Titi.

.....
 .....
 .....
 .....

5. Ilustrează, cu exemple din text, două trăsături ale romanului.

.....
 .....

TRĂSĂTURI ALE SPECIILOR LITERARE. BALADA POPULARĂ

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.1. Dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date

Conținuturi:

- trăsături ale speciilor literare: balada populară

Citește cu atenție textul următor:

<i>„În munții Catrinului, În pădurea Pinului Odihnea Baba-Novac La umbra unui copac, Și prin vis el tot vedea Pe feciorul său Gruia. Iată-un corb că se ivea Și pe-o creangă se punea Chiar deasupra capului,</i>	<i>La divan că se ducea Și din gură-așa zicea: „Auzit-am, auzit De-un voinic ce mi-ați robit, Iată-mă-s că am sosit Să vi-l plătesc îndoit”. El desagii deșerta, Turcii toți năvală da, Și pe jos se tăvălea,</i>
---	---

<p>Capului Novacului: Corbulețul ușurel Avea-n pliscu-i un inel Care jos cădea din el Chiar în barba lui Novac, Lui Novac, Baba-Novac. Adormitul se trezea, Și inelul cât vedea, Scotea haine novăcești, De puneă călugărești, Scotea cuca de Novac^[1] Și puneă un comănac, Și-ncăleca voinicește, Și purcedea vulturește, Cu desagi, cu buzdugele Pline de mahmudele.^[2] El mergea și iar mergea, În Țarigrad ajungea,</p>	<p>Unul face treaba . Iar Novac că alerga, Pe Grue mi-l dezlega, Un paloș în mână-i da Și din gură cuvânta: „Bate tu marginile, Eu să bat mijloacele, Că le știu soroacele.” El tăia la turci, tăia Pân' ce bine ostenea, Apoi iute purcedea Amândoi de se ducea În codrii Catrinului, În pădurea Pinului, Unde corbii locuiesc Și ca frunza se-nmulțesc Și bine hălăduiesc!” (Novac și corbul)</p>
--	--

1. Cuca era un soi de coifură împodobită cu pene de struț, cu care domnii Moldovei și ai Valahiei erau încoronați când ei mergeau de se închinău sultanului ca să primească investitura. Obiceiul era ca până a nu intra în sala de audiență a sultanului, arzodași, cel întâi ușer numit *capusilar kiethudași* să îmbrace pe domn cu caftan și *muhzur-aga* să-i puie pe cap cuca domnească.
2. Monedă turcească de pe timpul lui sultan Mahmud.

Cerințe:

1. Transcrie două structuri care denumesc locul în care se petrece acțiunea.

.....

2. Ilustrează primele două momente ale acțiunii identificate în text.

.....

3. Precizează modul de expunere folosit în fragmentul dat.

.....

4. Selectează din textul dat două figuri de stil diferite, numindu-le.

.....

.....

5. Motivează, în 30 – 50 de cuvinte, apartenența textului dat la genul epic.

.....

.....

.....

.....

.....

TRĂSĂTURI ALE SPECIILOR LITERARE. FABULA

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.1. Dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date

Conținuturi:

- trăsături ale speciilor literare: fabula

Citește cu atenție textul următor:

<p>„Cucul, pasere proastă, dar plină de mândrie Socotind c-al său nume Este vestit în lume, Hotărî să mai facă vreo călătorie, Ca s-adune respecturi, și însuși să privească Cu ce chip îl slăvește nația păsărească. Plecă: dar abia merse până-n vecinătate, Și găsi felurimi de păsări adunate, Care din întâmplare Se-ntrecea la cântare. Stătu să le asculte: toate pe rând cântară, Care prost, care bine, talentul și-arătară. Iar bieteii coțofene îi cerură iertare Că nu-i dau ascultare: Îi ziseră: “Taci, soro, te roagă obștea noastră: Despre cântec, ne iartă, ești ca un cuc de proastă”. Astfel păți și cioara; în răs ea fu luată, Și cu un cuc nemernic de toate comparată. De asemenea cinste cucul supărat foarte, Se duse mai departe;</p>	<p>Dar oriunde mergea, Nimic alt n-auzea. În sfârșit obosit, Și deznădăjduit, La cuibul său veni, Făr-a se mai opri. Puii cât îl zăriră Pe loc îl ocoliră; Apoi îl întrebară: “Ce mai veste p-afară?” “Urâtă – le răspunse – și vrednică de jale: Am umblat multe locuri, dar nu m-am mulțumit. Toate îmi par schimbate și toate merg la vale, Păsările sunt bete și lumea-a nebunit.” Tot omul despre sine lesne se amăgește. Nimenea nu își este aspru judecător, Dar judecata obștii e o învățătură. Mulți ce se cred pe sine un ce rar în natură Mai lesne zic că lumea nu știe ce vorbește, Decât să va să-și simtă nimicnicia lor.” (Grigore Alexandrescu, Cucul)</p>
--	---

Cerințe:

1. Precizează ce tip de sens (propriu/ figurat) are cuvântul *bete* în textul dat.

.....

2. Redactează ideea principală a primului fragment.

.....

3. Ilustrează două mijloace de caracterizare a personajului principal.

.....
.....

4. Prezintă semnificația unei figuri de stil identificate în text.

.....
.....

5. Motivează, în 30 – 50 de cuvinte, că textul dat este o fabulă.

.....
.....

.....

.....

.....

TRĂSĂTURI ALE SPECIILOR LITERARE. DOINA POPULARĂ

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.1. Dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date

Conținuturi:

- trăsături ale speciilor literare: doina populară

Citește, cu atenție, textul:

„Sub un fag, lângă tulpină,

Badea cântă și suspină.

Doamne, cum sună izvorul

Unde-și cântă badea dorul.

Săraca inima lui

E ca frunza plopului,

Că nu bate pic de vânt

Și-i vezi frunza tremurând.

Șicând bate și când stă,

Frunza lui se clatină.” (***, Antologie de poezie populară)

Cerințe:

1. Numește elementele naturii cărora le asociază îndrăgostitul sentimentele.

.....

2. Transcrie versurile care exprimă intensitatea sentimentelor celei ce își invocă iubitul.

.....

3. Selectează din textul dat o repetiție și o comparație.

.....

.....

4. Menționează două trăsături ale doinei, prezente în textul dat.

.....

.....

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte, semnificația secvenței: *„Sub un fag, lângă tulpină, / Badea cântă și suspină”*.

.....

.....

.....

.....

.....

TRĂSĂTURI ALE SPECIILOR LITERARE. PASTELUL

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.1. Dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date

Conținuturi:

- trăsături ale speciilor literare: pastel

Citește cu atenție textul următor:

*„Așezat la gura sobei noaptea pe când viscolește
Privesc focul, scump tovarăș, care vesel pâlpâiește.
Și prin flacăra albastră vreascurilor de aluni
Văd trecând în zbor fantastic a poveștilor minuni.*

*Iată-o pasăre măiastră prinsă-n luptă c-un balaur;
Iată cerbi cu stele-n frunte care trec pe punți de aur;
Iată cai ce fug ca gândul; iată zmei înaripați
Care-ascund în mari palaturi mândre fete de-mpărați.*

*Iată pajuri năzdrăvane care vin din neagra lume,
Aducând pe lumea albă feți-frumoși cu falnic nume;
Iată-n lacul cel de lapte toate zânele din rai...
Nu departe stă Pepelea, tupilat în flori de mai.
Dar pe mine ce m-atrage, dar pe mine ce mă-ncântă
E Ileana Cosânzeana!... în cosiță floarea-i cântă.
Până-n ziuă stau pe gânduri și la ea privesc uimit,
Că-mi aduce viu aminte de-o minune ce-am iubit!” (Vasile Alecsandri, *La gura sobei*)*

Cerințe:

1. Selectează, din text, trei cuvinte care aparțin câmpului lexical al *poveștilor*.

.....

2. Explică rolul virgulelor din al doilea vers al poeziei.

.....
.....

3. Transcrie, din text, un epitet și o comparație.

.....

4. Ilustrează două trăsături ale pastelului identificate în text.

.....
.....

5. Prezintă, în 30 – 50 de cuvinte, semnificația versurilor: *„Și prin flacăra albastră vreascurilor de aluni/ Văd trecând în zbor fantastic a poveștilor minuni”*.

.....
.....
.....

TEXTE LITERARE ȘI TEXTE NONLITERARE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.1. Dovedirea înțelegerii unui text literar sau nonliterar, pornind de la cerințe date

Conținuturi:

- **texte literare (populare și culte – aparținând diverselor genuri și specii); texte nonliterare**

Textul publicitar

Citește cu atenție textul următor:

HEXAGON

Frontiera invizibilă
Kilian Jornet

Traducere din limba catalană
de Marius Adrian Hazaparu

26⁹⁵ lei 18⁹⁵ lei
DETALII ► eBook

În 2014, Kilian Jornet a fost desemnat Adventurer of the Year de cititorii revistei National Geographic

După succesul internațional al volumului său *Să alergi sau să mori*, Kilian Jornet revine cu o nouă carte, însușitoare, profundă, sinceră, în care își împărtășește atracția pentru cele mai spectaculoase culmi și cele mai nebunești provocări. Cu un stil surprinzător și vorbindu-ne despre realitatea uneori extrem de dură a performanțelor sale, Jornet exprimă și mai bine complexitatea propriei personalități. O carte intensă și plină de emoție, așteptată de un public numeros.

Din cuprins: Deasupra norilor • Sub soare • Thomas • Tu • Kathmandu • Drumul spre munți • Moștenirea • Kianjin • Jolly Roger • Viața • Întoarcerea

Citește câteva fragmente!

(http://www.polirom.ro/catalog/carte/frontiera-invizibila-5523/arunca_o_privire_fragmente_3.html)

Cerințe:

1. Formulează câte un enunț în care să numești următoarele elemente care privesc textul dat:

- titlul cărții și numele autorului acesteia;
- două dintre capitolele cărții prezentate.

2. Menționează două trăsături ale textului publicitar identificate în text.

3. Transcrie, din text, un adjectiv pronominal posesiv și un verb la un mod nepredicativ.

4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate în secvența: *Cu un stil surprinzător și vorbindu-ne despre realitatea uneori extrem de dură a performanțelor sale, Jornet exprimă și mai bine complexitatea propriei personalități.*

5. Transcrie, din text, o propoziție subordonată atributivă.

6. Construiește o frază alcătuită din două propoziții care să conțină și o propoziție subordonată completivă directă introdusă prin adverbul relativ *unde*.

.....

Textul literar (genul liric)

Citește cu atenție textul:

„Să fie sara-n asfințit
Și noaptea o să înceapă;
Răsaie luna liniștit
Și tremurând din apă;

Și să împrăstie scânteii
Cărarilor din crânguri,
În ploaia florilor de tei
Să stăm în umbră singuri.

Și capul meu de grije plin
De brațul tău se culce
Sub raza ochiului senin
Și negrăit de dulce,

Ca iar cuminte să mă fac,
Căci tu îmi prinzi tot gândul,
Ca cerul ce privește-n lac
Adâncu-i cuprinzându-l.

Cu farmecul luminei reci
Simțirile străbate-mi:
Revarsă liniște de veci
Pe noaptea mea de patemi

Și de asupra mea rămâi
Durerile de-mi curmă
Și fii iubirea mea dentăi
Și visul meu din urmă.” (Mihai Eminescu, *Să fie sara-n asfințit*)

Cerințe:

1. Notează câte un antonim pentru sensul din text al cuvintelor subliniate: *liniștit*, *umbră*, *rămâi*.

.....

2. Explică rolul cratimei în secvența: *Durerile de-mi curmă*.

.....

3. Precizează rima și măsura celei de a doua strofe.

.....

4. Menționează două trăsături ale operei lirice prezente în text.

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte (3-5 rânduri), semnificația versurilor: *Și fii iubirea mea dentâi/ Și visul meu din urmă.*

Textul literar popular

Citește cu atenție textul:

<p>„Ștefan Vodă, când sosea, Cu oastea, Cu liota, Pe voinic îl întâlnea Și din gură-i cuvânta: - Bună ziua, flăcăiaș, Bună ziua, ciobănaș! Ciobanul, cu blândă vorbă: - Mulțumescu-ți, Ștefan Vodă! - De unde știi cum mă cheamă? - După oaste luai seamă Că ești domn la București, În mulți ani să-l stăpânești; Numele-ți l-am auzit La biser'că pomenit, Că m-am dus la -nchinătoare În zile de sărbătoare! Vodă-n Miul se-ncredea, De cioban îl socotea Și frumos îl întreba: - Spune-mi mie, flăcăiaș, Spune-mi mie, ciobănaș, Știi tu drumul</p>	<p>Codrului Pân' la fagul Miului, Miului Zgłobiului, Miului Haiducului? Iar ciobanu-i răspundea: - Îl cunosc, Măria Ta, Dar să merg N-oi cam putea, Că nu-mi pot Lăsa turma. Ștefan Vodă-i poruncea, Dar ciobanu-i răspundea: - Dacă vrei, lasă-ți oastea Să-mi păzeasc-aici turma, Că sunt oile turcești, Cu nimic nu le plătești, Ș-apoi codrul se-ndesește, Oastea nu-ți mai trebuiește, Că prin codru nu răzbește!” (***, Ștefan Vodă)</p>
---	--

1. Notează câte un sinonim pentru sensul din text al cuvintelor subliniate: *oaste*, *cioban*, *poruncea*.

2. Explică rolul virgulei în secvența: *Spune-mi mie, flăcăiaș*.

3. Precizează două moduri de expunere utilizate în text.

4. Menționează două trăsături ale operei epice prezente în text.

.....

.....

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte (3-5 rânduri), semnificația secvenței: *Iar ciobanu-i răspundea: - Îl cunosc, Măria Ta, /Dar să merg/N-oi cam putea, /Că nu-mi pot/Lăsa turma./Ștefan Vodă-i poruncește, /Dar ciobanu-i răspundea:/- Dacă vrei, lasă-ți oastea / Să-mi păzească turma.*

.....

.....

.....

.....

.....

Textul literar (genul dramatic)

Citește cu atenție textul:

„EFIMIȚA: Adică, zău, bobocule, de! Eu, cu mintea ca de femeie, pardon să te-ntreb și eu un lucru: ce procopseală ar fi și cu republica?

LEONIDA: (minunat de așa întrebare): Ei! Bravo! Ș-asta-i bună! Cum, ce procopseală? Vezi asta-i vorba: cap ai, minte ce-ți mai trebuie? Apoi, închipuiește-ți dumneata numai un condei, stai să-ți spui: mai întâi și-ntâi că dacă e republică, nu mai plătește nimine bir...

EFIMIȚA: Zău?

LEONIDA: Zău... Al doilea că fieștecare cetățean ia câte o leafă bună, toți într-o egalitate.

EFIMIȚA: Parol?

LEONIDA: Parol... Par egzamplu, eu...

EFIMIȚA: Pe lângă pensie?

LEONIDA: Vezi bine; pensia e bașca, o am după legea a veche, e dreptul meu; mai ales când e republică, dreptul e sfânt: republica e garanțiunea tuturor drepturilor.

EFIMIȚA (cu toată aprobarea): Așa da.” (I.L. Caragiale – Conu Leonida față cu reacțiunea)

Cerințe:

1. Selectează trei cuvinte a căror formă nu corespunde normelor limbii literare.

.....

2. Explică rolul semnului întrebării în secvența: *ce procopseală ar fi și cu republica?*

.....

3. Precizează tema discuției dintre cele două personaje.

.....

4. Ilustrează rolul textului scris între paranteze în textul dat.

.....

5. Prezintă, în 30-50 de cuvinte (3-5 rânduri), semnificația secvenței: *Vezi bine; pensia e bașca, o am după legea a veche, e dreptul meu; mai ales când e republică, dreptul e sfânt: republica e garanțiunea tuturor drepturilor.*

.....

.....

.....

Textul nonliterar (știrea)

Citește cu atenție textul:

În perioada 6-11 octombrie, la București și la Port Cetate, în județul Dolj, va avea loc Simpozionul Internațional „Civilizația europeană – unitate, unicitate, deschidere“, manifestare organizată de Fundația „F.M. Dostoievski“, Institutul Cultural Român, Fundația Löwendal și Fundația pentru Poezie „Mircea Dinescu“.

Ediția de anul acesta, care va fi găzduită de Fundația Löwendal și de Portul Cultural Cetate, este dedicată orașului București, cu ocazia aniversării a 555 ani de la prima atestare documentară, poetului și pictorului Mihail Lermontov – la 200 de ani de la naștere (moment marcat și de UNESCO), șederii lui Lev Tolstoi în România, acum 160 de ani, precum și operei scriitorului Feodor M. Dostoievski. De asemenea, simpozionul va include masa rotundă cu tema „Aspecte ale traducerii literare” și un microfestival de film documentar.

Deschiderea simpozionului este programată luni, 6 octombrie 2014, ora 18.00, la sediul Fundației Löwendal (Piața Gheorghe Cantacuzino nr. 1, sector 2, București), la serata cu tema „Civilizația europeană și cultura rusă” fiind invitați scriitori, profesori universitari, cineaști și artiști din Federația Rusă, Germania, Marea Britanie, România și R. Moldova.

(<http://www.observatorcultural.ro>)

Cerințe:

1. Formulează câte un enunț în care să precizezi următoarele aspecte din textul dat:

- numele mesei rotunde organizate în cadrul simpozionului;
- .....

- cui este dedicat Simpozionul din 2014.
- .....

2. Precizează două evenimente incluse în programul Simpozionul Internațional „Civilizația europeană – unitate, unicitate, deschidere“.

.....

.....

3. Menționează valoarea morfologică a fiecăruia dintre cuvintele subliniate: *Ediția de anul acesta, care va fi găzduită de Fundația Löwendal și de Portul Cultural Cetate, este dedicată orașului București, cu ocazia aniversării a 555 ani de la prima atestare documentară, poetului și pictorului Mihail Lermontov – la 200 de ani de la naștere (moment marcat și de UNESCO), șederii lui Lev Tolstoi în România, acum 160 de ani, precum și operei scriitorului Feodor M. Dostoievski*

.....

.....

.....

4. Precizează funcția sintactică a cuvintelor subliniate din secvența: *Deschiderea simpozionului este programată luni, 6 octombrie 2014, ora 18.00, la sediul Fundației Löwendal.*

.....

5. Transcrie fiecare propoziție din fraza următoare, precizând felul subordonatei: *Ediția de anul acesta, care va fi găzduită de Fundația Löwendal și de Portul Cultural Cetate, este dedicată orașului București.*

.....

.....

6. Construiește o frază alcătuită din două propoziții în care să existe o propoziție subordonată predicativă, introdusă prin pronumele relativ *care*.

.....

.....

Textul literar (genul epic)

Citește cu atenție textul următor:

„Veneau din Soare, spuseră. Coborâseră spre pământurile reci pentru a ști dacă niște ființe puteau locui asemenea lumi vitregite. Scrutaseră îndelung noaptea spațiului, apoi își făcuseră vânt. Erau fericiți că nu veniseră degeaba.

Îi spuseră cum era soarele și cum veniseră cu aripile lor țesute din raze, zumzând de fotoni. Îi arătară minunile focului, vârtejurile opace ale norilor de hidrogen aprins, întunecata splendoare a lacurilor negre ale soarelui, exploziile, dansul nebun al electronilor, serbările și corăbiile cu pânze incandescente lunecând pe lacurile de lavă, prefacerea meteoriților veniți din fundul cerului, micșorându-se, rotunjindu-se într-o formă din ce în ce mai desăvârșită și într-o clipă dizolvată, pe măsură ce se apropiau de soare. Văzu căile luminii ce goneau de la o stea la alta rătăcindu-se pe lumile moarte, legând galaxiile între ele. Îi spuseră că se deosebeau cu toții, că aveau fiecare o culoare personală și strălucitoare, dar că toți împreună erau albi și că preferau lumina.

Le auzi cântecul cu ochii, urletele vântului sfâșiind vălurile de gaz aprins, bătăile inimii fierbinți a soarelui. Miroși cu ochii parfumul vaporilor de cupru. Pipăi cu ochii marginile gingașe ale torsadelor* de lumină.

*— Suntem vii, spuseră, și veșnici. Vedeau Pământul, mai spuseră, ca un deșert încremenit, o sferă grea și infernală. Îi plângeau sincer locuitorii. Dar nenorocirea lor luase sfârșit. Spuseră că aveau să deștepte Pământul din somnu-i îndelungat, c-aveau să-l smulgă din îndelungata-i penitență, că aveau să-l redea luminii. Descriseră cântecele vesele ale focului ce avea să elibereze Pământul. Vincent se prăbuși.” (Gerard Klein, *Planeta cu șapte măști*)*

*torsadă, ~e f. 1) Mănunchi de fire (sau de frânghii) răsucite împreună în formă de elice (pentru a servi drept ornament). 2) arhit. Element ornamental care imită o frânghie răsucită astfel.

Cerințe:

1. Rescrie două cuvinte cu diftongi, unul cu triftong și trei cu hiat.

.....

.....

2. Notează câte un sinonim și un antonim pentru sensul următoarelor cuvinte din text: „vitregite”, „micșorându-se”, „splendoare”.

.....

.....

.....

3. Identifică, în textul dat, un epitet și o comparație.

.....

.....

4. Argumentează caracterul literar al textului dat, prin ilustrarea a două trăsături.

.....
.....

5. Explică, în 30-50 de cuvinte (3-5 rânduri), semnificația următoarei secvențe: „*Spuseră că aveau să deștepte Pământul din somnu-i îndelungat, c-aveau să-l smulgă din îndelungata-i penitență, că aveau să-l redea luminii*”.

.....
.....
.....
.....
.....

Textul literar (genul liric)

Citește cu atenție textul următor:

„*Nu fi, mândru, supărat
Din doruț facem căruț,
Și-om trece peste dieluț...*

*Și ne-om sui în căruț
Ș-om trece peste dieluț,
Unde-înflorește piperul
Și se ostioiește* dorul,
Unde-înflorește tămâia
Și s-ostioiește dragostea.*

*N-om veni până-i lumea,
Dacă nu voie mama*

Să grăiesc cu dumneata.” („*Nu fi, mândru, supărat*”, din culegerea „Literatura populară”, Ion Bârlea)

*a se ostoi - a se liniști

Cerințe:

1. Desparte în silabe următoarele cuvinte din text: *mândru, dieluț, ostioiește*.

.....

2. Scrie un enunț în care să integrezi omonimul cuvântului din text *voie*.

.....

3. Precizează cui îi este adresat mesajul comunicării literare.

.....
.....

4. Indică rima și măsura celei de-a doua strofe.

.....

5. Scrie două argumente prin care să ilustrezi particularitățile textului literar, folosind, ca reper, poezia dată.

.....

.....

Textul literar (genul dramatic)

Citește cu atenție textul următor:

„GAHIȚA: Cucoane Enachi... n-am venit în casa dumitale pentru ca să mă ofansarisești... și dar te poftesc să-ți mai ții gura, c-apoi...

DAMIAN: C-apoi poate mi-i cere duel?... Atât ar mai trebui... să iasă și femeile la duel!... c-apoi s-a pricopsit de tot biata Moldovă! (Cu blândețe.) Ian ascultă-mă, dragă cucoană Gahiță... nu te mânia... eu te-am văzut mititică cât o șchioapă și-am fost bun prieten cu tatăl d-tale și cu bărbatul d-tale, Dumnezeu să-i ierte!... În urmare, mi se poate trece câte le zic. În vremea mea, dragă cucoană Gahiță, bătrânii aveau voie să grăiască ce le plăcea, pentru că pe-atunci tot omul cu părul alb era cinstit... și cred că străinii nu ne-au stricat încă toate obiceiurile cele bune.

GAHIȚA: Departe de a ni le strica, arhon pitar, străinii ni le-au adus în perfecție.

DAMIAN: În ce, mă rog?

GAHIȚA: În gradul civilizației care domnește astăzi în Europa.

DAMIAN: Unde?...

GAHIȚA: Aici în provincie nu poți judeca reformația care s-a introdus în țară; dar du-te, je vous prie, în capitalie; du-te de vezi magaziile lui monsiu Miculi; du-te de vezi paveua cea nouă...

DAMIAN (în parte): Ba că chiar! hodoronc-tronc.

GAHIȚA: Du-te de te întâlnește cu cavalerii de acolo... și să admirezi amabilitatea lor... să-i auzi ce complimente delicate îți fac; iar nu cum faceți d-voastră, care vă slujiți de cuvinte groase și ziceți fiecărui lucru pe nume, fără a vă închietarisi de urechile damelor! [...] Du-te mai ales de vezi damele acele educarisite, care stau toată ziua la oglindă de-și împodobesc grațiile figurii și ale trupului, iar nu ca pe la noi, să meargă la bucătărie și la spălătorie, ca să-și feștească rochia și degetele. Du-te de le vezi toate acele, și-apoi mi-i zice dacă influența străinilor ne-au stricat mintea sau dacă ne-au dezvoltat-o. (Vasile Alecsandri, Iorgu de la Sadagura)

Cerințe:

1. Precizează numărul de litere și sunete corespunzătoare următoarelor cuvinte din text: șchioapă, plăcea, mintea.
- .....
- .....

2. Indică mijlocul de formare a cuvintelor subliniate din text: dumitale, mititică, blândețe, străinii, educarisite, spălătorie.
- .....
- .....
- .....

3. Rescrie un grup de cuvinte care indică notațiile autorului.
- .....

4. Scrie două argumente prin care să illustrezi particularitățile textului literar, folosind, ca reper, fragmentul dat.
- .....
- .....

5. Explică, în 30-50 de cuvinte (3-5 rânduri), semnificația următoarei secvențe: „*Ian ascultă-mă, dragă cucoană Gahiță... nu te mânia... eu te-am văzut mititică cât o șchioapă ș-am fost bun prieten cu tatăl d-tale și cu bărbatul d-tale, Dumnezeu să-i ierte!... În urmăre, mi se poate trece câte le zic*”.

Textul nonliterar (anunțul)

Citește cu atenție textul dat:

„*Schoenbrunn Palace Orchestra – faimoasa orchestră din Viena și una dintre prestigioasele orchestre simfonice din lume, însoțită de Wiener Hof Ballet, balet format din Eva & Michael Moza – vă răsună live la Sala Palatului din București, **vineri 5 decembrie 2014**, într-un spectacol de neuitat, cu începere de la ora 20.00.*

Info Acces: Accesul publicului este permis începând cu ora 19.00.

*Iubitorii muzicii simfonice și mai ales cei ai lui **Johann Strauss** vor avea privilegiul de a întâmpina **Sărbătorile de Iarnă** într-o manieră clasică, prin eleganța muzicală a secolelor XVIII- XIX alături de celebra orchestră de la Viena formată din dirijor: **Maestro Guido Mancusi**, soprana: **Elisabeth Pratscher** și bariton: **Rafael Fingerlos**.*

Prețurile билетelor la concertul The Original Schoenbrunn Palace Orchestra – Johann Strauss Gala

- ☐ VIP – 500 lei (care include meet & greet cu artistii)
- ☐ Categoria I – 300 lei
- ☐ Categoria II – 200 lei
- ☐ Categoria III – 100 lei

Evenimentul este organizat de Christian Raetscher & German Quality Entertainment.”

(<http://www.infomusic.ro/agenda/schonbrunn-vienna-orchestra-5-decembrie-2014>)

Cerințe:

1. Scrie câte un enunț în care să precizezi următoarele informații, folosind date extrase din textul citat:
  - numele orchestrei care va susține concert la București;
  - ora la care este permis accesul publicului în sala de spectacol.

2. Notează o caracteristică a anunțului, identificată în textul nonliterar dat.

3. Transcrie din text un numeral cardinal și un verb la infinitiv.

4. Indică funcția sintactică pentru cuvintele subliniate din structurile: *Iubitorii muzicii simfonice, vor avea privilegiul.*

5. Realizează extinderea/ expansiunea funcției sintactice a cuvântului subliniat în subordonată corespunzătoare: *vor avea privilegiul de a întâmpina*.

.....

6. Alcătuieste un enunț în care verbul *a include* este regent pentru o propoziție subordonată subiectivă.

.....

ARHAISMELE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2 sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- arhaismele

1. Integrează, în cinci enunțuri, construcții / expresii care conțin următoarele arhaisme: *ort, hac, șfară, iotă, habar*.

.....

.....

.....

.....

.....

2. Grupează următoarele arhaisme după apartenența la câmpul lexical al oștii otomane și al rangurilor boierești din Moldova: *navrapi, staroste, ismailitean, hoge, vistiernic, spahii, jupân, akingii, delii, comis, logofăt*.

.....

.....

.....

.....

3. Subliniază, în textul următor, arhaismele:

„Era pe la sfârșitul lui februarie, anul 1560, și de curând se adusese în oraș trupul Mircii Vodă, cel poreclit Ciobanul, care, la 25 ale lunii, murise pe drum, când se întorcea din Ardeal. [...] Mircea își dase obștescul sfârșit pe scaunul domniei, în mijlocul tăriei sale; deci toată marea pompă a unei domnești înmormântări umplu târgul, la a sa prăvălire, de o jale adâncă și-ngrijată.” (Al.I. Odobescu, *Doamna Chiajna*)

REGIONALISMELE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- regionalismele

1. Transcrie regionalismele din textul următor:

„Căci trebuie să vă spun că la Humulești torc și fetele și băieții, și femeile și bărbații; și se fac multe giguri de sumani, și lăi, și de noaten, care se vând și pănură, și cusute [...] Cu asta se hrănesc mai mult humuleștenii, răzăși fără pământuri, și cu negustoria din picioare: vite, cai, porci, oi, brânză, lână, oloi, sare și făină de păpușoi; sumane mari, genunchere și sârdace; ȋtari, bernevici, cămeșoaie, lăicere și scorțuri înflorite; ștergare din borangic alese, și alte lucruri, ce le duceau luna în târg de vânzare, sau joia pe la mănăstirile de maice, căroră le vine cam peste mână târgul.” (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

2. Grupează regionalismele selectate din textul dat în următoarele tipuri: a) lexicale; b) fonetice.

NEOLOGISMELE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- neologismele

1. Integrați, în enunțuri adecvate, următoarele neologisme: *a diviza, seism, calamitate, a sista*.

2. Identificați și rescrieți neologismele din textul de mai jos:

„Nu este cu puțință să-ți alegi un domeniu oricât de îngust și umbrit din istoria română fără să constatați că Nicolae Iorga a trecut pe acolo și a tratat tema în fundamentul ei.” (G. Călinescu)

3. Sunt scrise corect neologismele din seria:

- a. adliteram, badminton, best-seler, bluejens;
- b. ad-litteram, badminton, bestseller, blue-jins;
- c. ad litteram, badminton, best-seller, blue-jeans.

4. Sunt antonime neologice perechile de cuvinte din seria:

- a. subiectiv - superior, simulacru - îndoială, suferință - dragoste;
- b. intrinsec - extrinsec, absolut - relativ, activ - pasiv;
- c. ipocrit- statornic, ratat - răsplătit, onest - distrus.

5. Sensul cuvântului „fortuit” este:

- a. neprevăzut, inopinat;
- b. forțat, impus;
- c. obligat, constrâns.

CATEGORII SEMANTICE. CUVINTELE POLISEMANTICE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- cuvinte polisemantice

1. Construiește cinci contexte diferite, pentru a ilustra sensurile cuvântului polisemantic „floare”.

.....

.....

.....

.....

.....

2. Indică sensurile cuvântului polisemantic „a ieși” din enunțurile următoare:

De sub stratul subțire de zăpadă, a ieșit un ghiocel. ....

Pentru că am scris apăsător, culoarea a ieșit pe cealaltă pagină.....

Când alerga, i-a ieșit pantoful din piciorul stâng. ....

Mioara a ieșit în grabă din clasă. ....

Exercițiul la bărnă a ieșit foarte bine. ....

Când a spălat rochia, au ieșit toate culorile. ....

3. Citește cu atenție textul următor:

„ Ea se uită...Păru-i galben,

Fața ei lucesc în lună,

Iar în ochii ei albaștri

Toate basmele s-adună.” (Mihai Eminescu, *Crăiasa din povești*)

Cerință:

Demonstrează, prin cinci enunțuri, caracterul polisemantic al cuvântului „ochi”.

.....

.....

.....

.....

.....

4. Notează cinci sensuri ale cuvântului polisemantic *a face* și construiește contexte potrivite pentru ilustrarea fiecărui sens găsit.

.....

.....

.....

.....

.....

CATEGORII SEMANTICE. SINONIMELE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- sinonimele

1. Citește cu atenție textul de mai jos:

„ – [...] ș-apoi ține tu minte, copile, ce-ți spun eu: că de i-a mai da nasul să mai miroase pe-aici, apoi las! Numai tu să nu cumva să te răsuflă cuiva să prindă el de veste.

Și de atunci căuta și ea să facă pe obraz cumătru-său. Se pune ea pe gânduri și stă în cumpene, cum să dreagă și ce să-i facă?” (Ion Creangă, *Capra cu trei iezi*)

Cerință:

Transcrie cinci locuțiuni identificate de tine în textul de mai sus și scrie alăturat sinonimele acestora.

.....

.....

.....

.....

.....

2. Indică sensurile verbului predicativa *fi* din următoarele contexte, utilizând sinonime lexicale sau frazeologice:

- La biblioteca școlii este o sală mare de lectură.....
- Tot ce ți-am povestit era pe vremea copilăriei mele. ....
- În centrul orașului a fost un accident cumplit. ....
- La școală, lecțiile sunt de cincizeci de minute. ....
- Ce e când visezi urât? .....
- Mihai este din Argeș, iar eu sunt din Brăila. ....
- Părinții mei au fost la mare cu mașina. ....
- Cât este kilogramul de cartofi? .....
- Duminica trecută a fost un an de la botezul fratelui meu. ....
- De trei săptămâni este în concediu. ....

3. Citește cu atenție fragmentul ales din schița „D-I Goe...”, de I.L. Caragiale:

„- Ce e vinovat băiatul dacă i-a zburat pălăria? zice mam' mare.

- De ce-a scos capul pe fereastră? eu i-am spus să nu scoată capul pe fereastră! zice cu pică urâtul.
- Nu-i treaba dumitale! ce te-amesteci d-ta? zice tanti Mița urâtului...
- Uite ce e, cucoană - zice conductorul - trebuie să plățiți un bilet...
- Să mai plătim? n-am plătită o dată?
- Și pe deasupra un leu și 25 de bani.
- Și pe deasupra?...
- Vezi, dacă nu te-astâmperi? zice mamița, și-l zguduie pe Goe de mână.
- Ce faci, soro? ești nebună? nu știi ce simțitor e? zice mam' mare."

Cerințe:

a) Numește verbul cel mai frecvent folosit de narator.

.....

b) Precizează șase sinonime ale verbului numit de tine.

.....
 .....

4. Scrie câte două sinonime neologice pentru următoarele cuvinte: *statornicie, plăsmuire, a lămuri, a dojeni, leneș, învechit.*

.....
 .....
 .....
 .....
 .....
 .....

CATEGORII SEMANTICE. ANTONIMELE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- antonimele

1. Completează proverbele următoare, folosind antonimele cuvintelor subliniate:

„Sumanul alb se poate <u>înnegri</u> , dar cel negru nu se poate ...”	.....
„La așa <u>întrebare</u> , așa ....”	.....
„ <u>Râsul</u> este frate cu ....”	.....
„ <u>Bogatul</u> greșește și .....cere iertare.”	.....
„Deprinderea din <u>tinerețe</u> rămâne și la .....”	.....
„Mai bine să-ți pară rău că <u>aităcut</u> , decât că .....”	.....
„Cine a mâncat papară / Știe <u>dulce</u> -i ori .....”	.....
„Buturuga <u>mică</u> răstoarnă carul .....”	.....

2. Scrie câte un antonim frazeologic (locuțiune) pentru cuvintele indicate mai jos:

a uita ≠	.....	.....
mereu ≠	.....	.....

(om) sărac ≠	.....	.....
a trăi ≠	.....	.....
pretutindeni ≠	.....	.....
(om) calm ≠	.....	.....
niciodată ≠	.....	.....
(om) nechibzuit ≠	.....	.....
(lucru) neînsemnat ≠	.....	.....
a sta ≠	.....	.....

3. Scrie câte două antonime pentru fiecare dintre cuvintele următoare, folosind fie termeni cu un alt radical, fie termeni obținuți cu prefixe adecvate: *sănătos, statornic, corect, clar, flexibil*.

.....

.....

.....

.....

.....

4. Scrie perechile de antonime verbale derivate cu prefixele *îm-* (*în-*)/ *des-* (*dez-*) de la cuvintele de bază indicate: *pătură, frunză, groapă, curaj, creș*.

.....

.....

.....

.....

.....

CATEGORII SEMANTICE. OMONIMELE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- omonimele

1. Indică sensurile următoarelor omonime lexicale și construiește enunțuri adecvate pentru fiecare dintre ele: *furnicar, pompă și articol*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

b) Realizează contexte, prin care să ilustrezi sensurile unui cuvânt omonim descoperit în enunțurile de mai sus.

.....
.....

CATEGORII SEMANTICE. PARONIMELE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- paronimele

1. Descoperă greșelile din textul de mai jos, alege paronimele corecte și apoi rescrie textul. Subliniază paronimele utilizate.

În fiecare vară, în zona de munte a județului nostru, unde se află un lac glacial, elevii duc o susținută companie pentru protejarea mediului înconjurător. Anuar, turiștii gazați la o pensie turistică din zonă rămân încântați de caritatea apei, de alabastrul cerului și manifestă o vizibilă diferență față de oamenii locurilor. Împrejurările sunt mirifice! Când se inserează și suzeranul soare, în consemn cu întreg universul, pleacă la culcare, între pământ și cer se stabilește parcă o relație de dependență.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2. Indică, prin subliniere, care este paronimul potrivit pentru următoarele combinații sintactice:

bazin carbonier / carbonifer;

investit / învestit într-o funcție;

reuniune familială / familiară;

primire glacială / glaciară;

spectacol captivant / captivat;

cabinet dentar / dental.

.....
.....
.....

3. Rescrie replicile personajelor din opera „Conu Leonida față cu reacțiunea”, de I. L. Caragiale, înlocuind cuvintele greșite cu paronimele corecte.

Leonida: Hehei! Unul e Galibardi: om, o dată și jumătate! (cu mândrie și siguranță) Ei! giantă latină, domnule, n-ai ce-i mai zice. (...)

Leonida: (...) Și al treilea, că se face și lege de murături.

Efimița (atinsă): Bravos, bobocule! Nu m-așteptam ca tocmai dumneata să te pronunți cu așa iluzii în contra mea. (...)

4. Ilustrează, în enunțuri adecvate, paronimia următoarelor forme gramaticale: *aceea-aceia; creez-crez; aceeași-aceiași*;

CATEGORII SEMANTICE. PLEONASMUL

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- pleonasmul

1. Rescrie enunțurile următoare, modificând construcțiile pleonastice.

- Un cuplu de doi tineri cumpără o casă. ....
- Ei exultă de bucurie. ....
- I s-a promis o rentă viageră pe viață. ....
- Mi-ar plăcea să te revăd încă o dată. ....
- I-a cerut să-i restituie înapoi banii. ....
- S-au coalizat unii cu alții împotriva tuturor. ....
- Se anunță mai multe averse de ploaie. ....
- Suntem acum în evoluție ascendentă. ....
- S-a comemorat memoria poetului.....

2. Descoperă construcțiile pleonastice din reclama de mai jos, apoi scrie corect textul, eliminând greșelile.

La Cabana VEVERIȚA
se organizează sărbători festive!
Aici se promovează progresul culinar!
Vino să te delectezi încântându-te de farmecul naturii!
La Cabana VEVERIȚA te vei întoarce înapoi oricând!

.....
.....
3. Transcrie pleonasmelor identificate în replicile personajelor din opera „O noapte furtunoasă”, de I. L. Caragiale.

Rică: Angel radios! Precum am avut onoarea a vă comunica în precedenta mea epistolă, de când te-am văzut întâiași dată pentru prima oară, mi-am pierdut uzul rațiunii; da! Sunt nebun...

Rică: Cine sunt? Mă întrebi cine sunt? Sunt un june tânăr și nefericit...

Rică: Madam! Să am pardon! Scuzăți! Cooană! Considerând că ... adică vreau să zic, respectul ... pardon ... sub pretext că și pe motivul ... scuzăți ... pardon ...

Rică: Madam, cooană! Ai mizericordie de un june român în primăvara existenței sale!

Veta: Apoi zău nu știu ce s-o mai alege cu dumneata. Bărbatu-meu suferă grozav de gelozie și e în stare a fi capabil să te omoare.

.....
.....
.....
.....
.....
4. a) În enunțul: *În scurta sa alocuțiune, antrenorul a insistat pe detalii și alte amănunte, vorbind despre evoluția ascendentă a fotbalistului care este de un calibru de talia lui Maradona*; există:

- a. două pleonasme;
- b. trei pleonasme;
- c. patru pleonasme;
- d. niciun pleonasm.

b) Transcrie, din enunțul de mai sus, construcțiile pleonastice identificate de tine.

.....
.....
**CUVINTE DERIVATE, COMPUSE SAU OBȚINUTE
PRIN SCHIMBAREA VALORII GRAMATICALE / CONVERSIUNE**

Competența generală

1.Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- cuvinte derivate, compuse sau obținute prin schimbarea valorii gramaticale/conversiune

Citește cu atenție textul următor:

...Căutam în copilărie marginile ploii.

Dar întotdeauna ploaia înceta-nainte

De a-i descoperi hotarul

Și reîncepea înainte

De a ști până unde-i seninul.(Ana Blandiana – Hotarul)

Cerințe:

1. Identifică, în textul dat, cuvintele obținute prin derivare, compunere și conversiune.

.....

.....

.....

2. Alege, prin subliniere, forma scrisă corect a următoarelor cuvinte compuse:

binecuvântat/bine-cuvântat; binefacere/ bine-facere; binefăcător/bine-făcător; bunăcredință/bună-credință; bunăstare/bună-stare; bunăvoință/bună-voință; clarvăzător/clar-văzător; lungmetraj/lung-metraj; reavoință/rea-voință; scurtcircuit/scurt-circuit.

3. Precizează scopul pentru care sunt folosite derivatele diminutive în versurile de mai jos:

*Cine mi-au văzut
Mândru ciobănel
Tras printr-un inel?
Fețișoara lui,
Spuma laptelui;
Mustăcioara lui,
Spicul grâului;
Perișorul lui,
Pana corbului;
Ochișorii lui,
Mura câmpului; (Literatură populară)*

.....

.....

.....

MIJLOACELE INTERNE DE ÎMBOGĂȚIRE A VOCABULARULUI

Competența generală

1.Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- mijloacele interne de îmbogățire a vocabularului (derivarea, compunerea, schimbarea valorii gramaticale/ conversiunea), familia de cuvinte

1. Selectează, din textul de mai jos, câte un cuvânt obținut prin mijloacele interne de îmbogățire a vocabularului și explică, pentru fiecare, modul de formare.

„Iubesc pădurea cu patimă și ori de câte ori intru în ea sunt alt om. Se deșteaptă în mine obscure sentimente de siguranță, de plinătate, de farmec real. Întârzii de bunăvoie pe coclauri cu frânturi de codri.” (Vasile Voiculescu, Taina gorunului)

.....

.....

.....

2. Alcătuiește familia de cuvinte a substantivului *pădure* (minimum 5 termeni).

.....

.....

.....

MIJLOACELE EXTERNE DE ÎMBOGĂȚIRE A VOCABULARULUI

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- mijloacele externe de îmbogățire a vocabularului

1. Identifică două neologisme în versurile de mai jos:

Colorile învie pe moartea frunzăturii

Dând farmecu-nfloririi declinului naturii.

Și tremurând în vântul ce-o smulge și-o ridică,

O pasăre de aur e frunza cea mai mică. (Ion Pillat – Septembrie)

2. Alege forma corectă a următoarelor neologisme: anticameră/antecameră, bleumarin/bleumaren, caserie/casierie, delicvent/delincvent, egvestru/ecvestru, egzemă/eczemă, erbivor/ierbivor, exkortă/escortă, filigram/filigran, identitate/indentitate, juristconsult/jurisconsult, prerie/preerie, reperкусиune/repercursiune, percept/precept.

NOȚIUNI DE FONETICĂ

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- ortografierea diftongilor, a triftongilor și a vocalelor în hiat;

Citește cu atenție textul următor:

Voind să uit că sunt din lume, voiesc să cred că sunt din cer...

Vestalelor, numai o noapte de fericire vă mai cer,

Și-această noapte fericită la gâtul ei cu sălbi de astre

S-a coborât pe flori roz-albe și pe pădurile albastre,

A-ntins subțirele-i zăbranic și peste câmp și peste văi,

A-nseilat nemărginirea cu raze de argint și aur

Și o cusu cu mii de fluturi și o brăzdă cu mii de căi; (Alexandru Macedonski – Noapte de mai)

vestală, vestale, s.f. (La romani) Preoteasă care întreținea focul sacru în templul zeiței Vesta.

Cerințe:

1. În versul *Și-această noapte fericită la gâtul ei cu sălbi de aster* există:

a) trei diftongi

b) patru diftongi

c) doi diftongi.

Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect și explică alegerea făcută.

.....

2. Extrage din text un cuvânt cu diftong și unul cu hiat.

.....

3. Precizează structura fonetică a cuvântului *voiesc*.

.....

4. În cuvântul *mii*, din punct de vedere fonetic, primul *i* este ....., iar al doilea *i* este.....

5. Dă exemplu de câte un cuvânt în care sunetul *e* să intre în componența unui diftong, a unui trifong și a unui hiat.

.....

DESPĂRȚIREA CUVINTELOR ÎN SILABE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- despărțirea cuvintelor în silabe

1. Desparte în silabe următoarele cuvinte și scrie regulile aplicate:

asta .....
titlu.....
axă.....
punctaj.....

2. Alege prin subliniere varianta corect despărțită în silabe:

Cod-lea / Co-dlea, drep-tunghi / drept-unghi, a-stro-na-ut / as-tro-na-ut, Ne-gru-zzi / Ne-gruz-zi

SEMNELE DE PUNCTUAȚIE. SEMNELE DE ORTOGRAFIE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- semne de punctuație: punctul, virgula, două puncte, ghilimelele, linia de dialog, semnul întrebării, semnul exclamării, cratima, punctul și virgula, linia de pauză;

- semne ortografice: cratima, punctul

Citește cu atenție textul următor:

Ei, vezi, mă rog, ce nătărău!

Tot înapoi se dă."
 Așa un rac pe fiul său
 Odată ocăra.
 - "O, bunul meu părinte!
 Răspunse racul fiu -
 Cum mergi tu înainte?
 Mă iartă că nu știu.

Și dar, te rog, mă-nvață;
 Dă-mi pildă drept povață,
 Și-apoi, eu după tine
 Voi merge foarte bine."

Îi grea pretenția fără exempluri bune,
 Să fie cineva desăvârșit în lume.

(Alec Donici - Doi raci)

Cerințe:

1. Explică folosirea cratimei în secvența *mă-nvață*.

.....

2. Prezintă rolul ghilimelelor în textul dat.

.....

3. Explică întrebuințarea primei virgule din text.

.....

VALORI EXPRESIVE ALE NIVELURILOR LIMBII. ELEMENTE DE LIMBĂ ȘI DE STIL ÎN TEXTUL LITERAR. FIGURILE DE STIL. VERSIFICAȚIA

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- valori expresive ale nivelurilor limbii (fonetic, lexical și morfosintactic) într-un text dat; elemente de limbă și de stil în textul literar; figurile de stil, versificația;

Nivelul fonetic

Citește cu atenție textul următor:

„Vesela verde câmpie acu-i tristă, vestezită,
 Lunca, bătută de brumă, acum pare ruginită;
 Frunzele-i cad, zbor în aer, și de crengi se dezlipesc
 Ca frumoasele iluzii dintr-un suflet omenesc.” (Vasile Alecsandri, *Sfârșit de toamnă*)

Cerințe:

1. Extrage, din textul dat, versul care conține o figură de stil fonetică și explică repetiția sunetului în context.

.....
 .....

2. Precizează care sunt sentimentele eului liric, așa cum se desprind ele din fragmentul de mai sus. Argumentează prin explicarea unei figuri de stil fonetice din ultimele două versuri.

.....
 .....
 .....

.....

.....

.....

Nivelul lexical

Citește cu atenție textul următor:

„Fratele cel sărac - sărac să fie de păcate! - tot avea și el o pereche de boi, dar cole: porumbi la păr, tineri, nalțide trup, țepoși la coarne, amândoi cudalbi, țințați în frunte, cum sunt mai buni de înjugat la car, de ieșit cu dâșii în lume și de făcut treabă. Dar plug, grapă, teleagă, sanie, car, tânjală, cârceie, coasă, hreapcă, țăpoi, greblă și câte alte lucruri ce trebuiesc omului gospodar nici că se aflau la casa acestui om nesocotit. Și când avea trebuință de asemenea lucruri, totdeauna supăra pe alții, iară mai ales pe frate-său, care avea de toate. Nevasta celui bogat de multe ori făcea zile fripte bărbatului, ca să-l poată descotorosi odată de frate-său”. (I. Creangă, Dănilă Prepeleac)

Cerințe:

1. Extrage, din textul dat, o figură de stil la baza căreia stau regionalisme și interpretează-o.

.....

.....

.....

2. Identifică în text regionalismele care formează câmpul lexical al satului.

.....

Citește cu atenție textul următor:

„Lăpușneanul porunci să împle cu lemne toate cetățile Moldovei, afară de Hotin și le arse, vrând să strice prin aceasta azilul nemulțămirilor, carii de multe ori, urzeau comploturi și țâțau revolte”. (C. Negruzzi, Alexandru Lăpușneanul)

Cerințe:

1. Extrage, din textul dat, arhaismele și explică rolul folosirii lor.

.....

.....

.....

2. Rescrie secvența de mai sus înlocuind arhaismele identificate cu sinonime potrivite.

.....

.....

.....

Nivelul morfosintactic

Citește cu atenție textul următor:

„Pe la amiază începu un glas de corn să adie din poiană în poiană. Bătaia copoilor răspunse răsunător: chiaf! chiaf! Se auziră și voci omeneste. Și pe poteci, din lumină, intrară, cercetând cu ochii deși șurile, doi oameni. Unul era «boierul»; se cunoștea după îmbrăcămintea de postav verde, după pălărioara cu pană de gaiță, după pușca curată și lucitoare, fără cucoase. Era un bărbat tânăr încă, cu fața plină, roșcovană, cu puțină mustață bălaie, cu puțin pânțec. Un om bine hrănit, cu obrazul mulțămit și cu ochii veseli. Celălalt, pădurarul, era un zdrahon nalt și spătos, cu mustața groasă, întunecoasă, dar cu privirea limpede și senină. Avea tașcă cu nasturi de alamă la șold, în stânga, și ducea în cumpănă o pușcă sub cocoșele căreia, ca să nu ruginească oțelele, pusese câte-un petec de blăniță de iepure.

- *Ia mai strigă, Vasile, câinii... zise boierul, întorcînd capul spre pădurar. Vasile trase de la șold, din dreapta, cornul, îl duse la gură și slobozi trei sunete prelungi, îndreptându-l spre marginea pădurii, în urmă. Răsunetele dulci încă vibrau, când un câine răspunse, bătând ascuțit de trei ori*". (Mihail Sadoveanu, *În pădurea Petrișorului*)

Cerințe:

1. Identifică trei adjective din textul de mai sus și explică rolul lor în cadrul figurilor de stil pe care le compun.

.....

.....

.....

2. Explică folosirea perfectului simplu al indicativului din ultimele două fraze.

.....

.....

.....

Figurile de stil

Citește cu atenție textul următor:

*„Afară-i toamnă, frunza-mprăștiată,
Iar vântul svârlă-n geamuri grele picuri;
Și tu citești scrisori din roase plicuri
Și într-un ceas gândești la viața toată.*

*Pierzându-ți timpul tău cu dulci nimicuri,
N'ai vrea ca nimeni-n ușa ta să bată;
Dar și mai bine-i, când afară-i sloată,
Să stai visând la foc, de somn să picuri.*

*Și eu astfel mă uit din jet de gânduri,
Visez la basmul vechiu al zânei Dochii,
În juru-mi ceața crește rânduri-rânduri;*

*De odat-aud foșnirea unei rochii,
Un moale pas abia atins de scânduri...
Iar mâni subțiri și reci mi-acopăr ochii*". (Mihai Eminescu, *Afară-i toamnă*)

Cerințe:

1. Selectează din textul dat o structură care conține un epitet, precizându-i semnificația.

.....

.....

2. Explică în maximum 5 rânduri semnificația versurilor: *„Dar și mai bine-i, când afară-i sloată, / Să stai visând la foc, de somn să picuri.”*.

.....

.....

.....

.....

.....

Versificația

„De-aș avea și eu o floare
Mândră, dulce, răpitoare,
Ca și florile din mai,
Fiice dulce-a unui plai,
Plai răsând cu iarbă verde,
Ce se leagănă, se pierde,
Undoind încetișor,
Șoptind șoaapte de amor”. (Mihai Eminescu, *De-aș avea...*)

Cerințe:

1. Precizează care este ritmul din strofa de mai sus și valoarea stilistică a acestuia.

.....

.....

.....

2. Explică folosirea unei anumite rime și a unei anumite măsuri în textul dat, precizându-le.

.....

.....

VERBUL. LOCUȚIUNEA VERBALĂ

Competența generală:

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- verbul. locuțiunea verbală

1. Încercuiește litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns.

În propoziția *Mergând la școală, te-am văzut în parc.*, verbul mergând are funcția sintactică de:

- a) complement circumstanțial de loc;
- b) complement circumstanțial de timp;
- c) complement circumstanțial de mod.

Verbul *a fi* din enunțul *Era bine să nu absentezi la test.* este:

- a) doar verb copulativ
- b) doar verb impersonal
- c) verb copulativ și impersonal, deoarece alcătuiește o expresie verbală impersonală

2. Construiește enunțuri în care *a tremura* să fie, mai întâi, verb la modul gerunziu, apoi adjectiv.

.....

.....

3. Stabilește funcția sintactică a locuțiunii verbale din textul: *Când colo aruncă pe iarbă un pește cu solzii de aur ce străluceau de-ți luau ochii.* (B. Ștefănescu Delavrancea, *Stăpânea odată*)

.....

4. Indică prin subliniere formele corecte ale verbelor:

Ieri i-a venit ideea de a *creia/creea/crea* ceva nou.

Plouând/ploind/plound atâta timp, s-au produs inundații.
I-am spus că are *descriș/de scris* tema.
Ei *trebuiește/trebuie* să fie ajutați.

5. Precizează valoarea morfologică și funcția sintactică a verbului din textul: *La noi sunt codri verzi de brad / Și câmpuri de mătășă.* (Octavian Goga, *Noi*)

.....

6. Citește atent textul următor, apoi răspunde cerințelor:

Tocmai vine de la vecernie și părintele Coste, și prinde atât pe Ileana cât și pe Măriuca, le sărută și apoi se pune pe laiță lângă socrul său. Marcu, vecinul, vechiul prieten, socrul Măriucăi, om de casă, vede alaiul și vine și el să steie de vorbă. “Bătrânule! na-ți căciula, nu sta cu capul gol!” grăiește bunica, întinzând căciula pe fereastră.

Un om din sat trece, le poftește “odihnă” și-și zice: “Ține-l, Doamne, la mulți ani, că este omul lui Dumnezeu!” (Ioan Slavici – *Popa Tanda*)

a. Transcrie, din text, o locuțiune verbală și un verb la modul imperativ.

.....

b. Precizează valoare gramaticală a verbului *a fi* din structura: „*că este omul lui Dumnezeu!*”, apoi alcătuește un enunț cu altă valoare morfologică a acestui verb.

.....

.....

c. Precizează funcția sintactică din text a verbului *întinzând*, apoi scrie un enunț în care acesta să aibă funcția sintactică de atribut verbal.

.....

.....

SUBSTANTIVUL. LOCUȚIUNEA SUBSTANTIVALĂ

Competența generală:

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- substantivul și locuțiunea substantivală

1. Încercuiește litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns.

În propoziția În ora de muzică, în clasa noastră, a intrat, ca un sol al primăverii, o pasăre., substantivele subliniate au, în ordine, funcția sintactică de:

- a) c.c. de loc, c.c. de timp, c. indirect
- b) c.c. de timp, c. indirect, c.c. mod
- c) c.c. de timp, c.c. de loc, c.c. de mod

Cer cazul dativ toate prepozițiile din seria:

- a) datorită, grație, asemenea, contrar
- b) conform, împotriva, asupra, contra

c) mulțumită, datorită, înaintea, deasupra

2. Completează spațiile punctate cu informațiile corecte.

Substantivul subliniat în propoziția *Naratorul, o voce delegată de autor, povestește din ipostaza de martor al întâmplărilor.*, are funcția de .....

3. Alcătuieste câte o propoziție în care substantivul *mamă* să aibă funcția de complement în cazul D., însoțit de prepoziție, apoi fără prepoziție.

.....
.....

4. Citește atent textul, apoi răspunde cerințelor:

Nesfârșitul câmp al Bărăganului a văzut... și pe Mircea cel Mare, biruitorul de la Rovine, alungând de pe hotarele României oastea sfărâmată a trufașului sultan Baiazid-Fulgerul. De aici pornește marele braț al Dunării – Canalul Borcea – care trece prin fața orașului Călărași.”

(Al. Vlahuță – *România pitorească*)

a. Precizează funcția sintactică a substantivelor subliniate în text.

.....
.....

b. Scrie un enunț în care substantivul *biruitorul* să aibă altă valoare morfologică.

.....

c. Alcătuieste o propoziție în care substantivul *oaste* să fie complement de agent.

.....

ARTICOLUL

Competența generală:

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- articolul

1. Încercuiește litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns.

Cuvântul *un* este articol nehotărât în enunțul:

a) *A venit la noi un străin.*

b) *Un copil dictează, ceilalți doi scriu.*

c) *Un om face, altul trage*

2. Scrie în spațiul liber articolul demonstrativ potrivit: *I-am urat bun venit colegei ..... noi.*

3. Alcătuieste un enunț în care substantivul *colegă* să fie la singular, articulat hotărât, în cazul dativ.

.....

PRONUMELE PERSONAL

Competența generală:

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- pronumele personal

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:

În enunțul *Am sosit înaintea lor*, pronumele personal subliniat are funcția sintactică de:

- a) complement circumstanțial de timp
- b) complement circumstanțial de loc
- c) complement circumstanțial de mod

2. Rescrie numai formele corecte ale pronumelor personale din lista următoare: *mie, m-ia (zis), te-a (văzut), î-mi, mine, n-ea (ascultat), voi, la-r (ajuta), îmi, mă (ajuta)*

.....

3. Citește cu atenție textul, apoi rezolvă cerințele date:

„Dar ce au pierdut? Ce caută? Caută două bilete de lotărie, cu care d. Lefter Popescu a câștigat. Însă oricine mă poate întreba: Bine, dacă a pierdut biletele, de unde știe d. Lefter de câștig? [...]

Și iar pac! paf! până la a din urmă, pe când cocoana se scutură la fiecare, parcă ar arde-o cu un bici de foc. După ce le isprăvește pe toate, d. Popescu își scoate batista, își șterge sudoarea frunții și se așază grav pe scaun, apoi, cu tonul sever, dar calm, al judecătorului ne-nduplecat cătră criminalul care-i stă de față-n picioare.” (I.L. Caragiale, Două loturi)

a. Transcrie din text trei forme neaccentuate ale pronumelui personal.

.....

b. Precizează cazul și funcția sintactică a pronumelor selectate mai sus.

.....

c. Menționează valoarea morfologică din text a cuvântului *o*, apoi construiește două enunțuri în care acest cuvânt să aibă alte valori gramaticale.

.....

.....

.....

PRONUMELE PERSONAL DE POLITEȚE

Competența generală:

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- pronumele personal de politețe

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:

În propoziția *Vizita la dumneata m-a bucurat*, pronumele personal de politețe are funcția sintactică de:

- a) atribut pronominal genitival
- b) complement circumstanțial de loc
- c) atribut pronominal prepozițional

2. Completează spațiile punctate cu informațiile corecte:

Pronumele personal de politețe are forme numai pentru persoanele.....

3. Scrie câte o propoziție cu două funcții sintactice ale pronumelui personal de politețe în cazul nominativ.

.....

.....

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL POSESIV

Competența generală:

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- pronumele și adjectivul pronominal posesiv

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:

În propoziția *Ai noștri au învins în campionatul de fotbal*, pronumele posesiv are funcția sintactică de:

- a) atribut pronominal genitival
- b) complement indirect în D
- c) subiect

2. Construiește două enunțuri în care forma *ai mei* să fie pronume posesiv, apoi adjectiv pronominal posesiv.

.....

.....

3. Citește atent textul, apoi răspunde cerințelor:

„N-avem oști, dară iubirea de moșie e un zid

Care nu se-nfiorează de-a ta faimă, Baiazid !” (M.Eminescu, Scrisoarea III)

a. Precizează valoarea morfologică și funcția sintactică a cuvântului subliniat în text.

.....

b. Scrie două enunțuri cu pronume posesiv în Ac., apoi în D.

.....

.....

PRONUMELE REFLEXIV

Competența generală:

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- pronumele reflexiv

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:

Pronumele reflexiv din propoziția *Lauda de sine nu este bună.* are funcția sintactică de:

- a) atribut pronominal prepozițional
- b) complement indirect
- c) atribut pronominal genitival

2. Completează spațiile punctate cu informațiile corecte:

Formele neaccentuate ale pronumelui reflexiv sunt mărci ale diatezei ..... a verbului.

3. Alcătuieste câte un enunț în care formele pronominale *îți* și *ne* să fie pronume reflexive.

.....
.....

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL DE ÎNTĂRIRE

Competența generală:

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică:

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- pronumele și adjectivul pronominal de întărire

1. Încercuiește litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns.

În propoziția: *Însuși tatăl meu m-a sfătuit de bine.* cuvântul subliniat este:

- a) atribut adjectival
- b) subiect
- c) nume predicativ

2. Completează spațiile punctate cu forma corectă a adjectivului de întărire în cazul D:
Fetei.....îi plăceau culorile pastelate.

3. Construieste o propoziție în care pronumele de întărire *însumi* să îndeplinească funcția sintactică de subiect.

.....

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL DEMONSTRATIV

Competența generală:

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- pronumele și adjectivul pronominal demonstrativ

1. Încercuiește litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns.

În enunțul *Argumentul acesta este valabil, celălalt nu.*, cuvintele marcate sunt, în ordine:

- a) adjectiv pronominal demonstrativ, pronume demonstrativ de diferențiere
- b) pronume demonstrativ de apropiere, adjectiv pronominal demonstrativ
- c) adjectiv pronominal demonstrativ, pronume demonstrativ de depărtare

2. Completează spațiile punctate cu informațiile corecte:

Cuvântul subliniat în propoziția *Anul acesta voi merge cu tine într-o excursie la munte.* are valoare morfologică de ..... cu funcția sintactică de .

3. Scrie câte o propoziție în care pronumele demonstrativ de depărtare *aceea* să fie complement indirect în Ac. apoi în D.

.....
.....

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL NEHOTĂRÂT

Competența generală:

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- pronumele și adjectivul pronominal nehotărât

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:

În enunțul *Un elev citește, altul scrie.* cuvântul un este:

- a) articol nehotărât
- b) numeral
- c) adjectiv pronominal nehotărât

2. Completează spațiile punctate cu informațiile corecte

În propoziția *Părerile unora nu mă interesează.* pronumele nehotărât este în cazul.....și are funcție sintactică de .....

3. Citește cu atenție textul, apoi răspunde cerințelor formulate:

Cât pentru mine unul, fiștecine știe

C-o am de bucurie

Când toată lighioana, măcar și cea mai proastă,

Câine sadea îmi zice iar nu domnia voastră.

Așa vorbea deunăzi cu un bou oarecare

*Samson, dulău de curte ce lătra foarte tare.” (Grigore Alexandrescu, *Câinele și cățelul*)*

a. Precizează funcția sintactică a pronumelui nehotărât subliniat în text.

.....

b. Transcrie două adjective pronominale nehotărâte din versurile citate și menționează cazul la care sunt folosite.

.....

c. Alcătuieste un enunț în care pronumele nehotărât din textul dat să îndeplinească funcția de nume predicativ în cazul acuzativ.

.....

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL NEGATIV

Competența generală:

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- pronumele și adjectivul pronominal negativ

1. Încercuiește litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns.

În propozițiile: *Nu mă interesează nimic. Ești un nimic. A dat casa pe nimic.* cuvântul nimiceste, în ordine:

- a) adverb, pronume negativ, locuțiune adjectivală,
- b) pronume negativ, substantiv provenit din pronume negativ, locuțiune adverbială,
- c) pronume negativ, pronume nehotărât, substantiv.

2. Completează spațiile punctate cu informațiile corecte:

Forma subliniată în propoziția *Nu lipsește niciun elev.* are valoare morfologică de ..... cu funcția sintactică de .....

3. Construiește o propoziție în care pronumele negativ nimeni să îndeplinească funcția sintactică de complement indirect în D.

.....

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL INTEROGATIV

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi

- pronumele și adjectivul pronominal interogativ

1. Încercuiește litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns.

În propoziția *Ce carte ai mai citit în ultima vreme?* cuvântul marcat este:

- a) pronume interogativ
- b) adjectiv pronominal interogativ
- c) pronume relativ

2. Completează spațiile punctate cu informațiile corecte:

În propoziția *Cui i-ai spus secretul nostru?* forma subliniată este pronume ..... cu funcția sintactică de .....

3. Alcătuieste câte un enunț în care pronumele interogativ *care* să aibă funcție sintactică de complement direct, apoi de atribut genitival.

.....

.....

PRONUMELE ȘI ADJECTIVUL PRONOMINAL RELATIV

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- pronumele și adjectivul pronominal relativ

1. Încercuiește litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns.

În fraza *Cartea care mă interesează este romanul „Baltagul”*. cuvântul marcat este un pronume relativ cu funcția sintactică de:

- a) atribut pronominal
- b) complement direct
- c) subiect

2. Completează enunțul următor cu forma corectă a pronumelui relativ care în cazul genitiv: *Jules Verne este un scriitor ..... romane m-au impresionat.*

3. Scrie câte un enunț în care pronumele relativ *cine* să îndeplinească două funcții sintactice diferite.

.....

.....

NUMERALUL

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- numeralul

1. Încercuiește litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns.

Numeralul cardinal din propoziția *Colega mea și-a cumpărat cinci caiete*. are funcția sintactică de:

- a) complement direct
- b) atribut adjectival
- c) subiect

Numeralul colectiv din enunțul *Testele amândurora sunt corecte*. are funcția sintactică de:

- a) atribut genitival
- b) atribut adjectival
- c) complement indirect în D

2. Precizează valoarea morfologică și funcția sintactică a numeralelor din cele două texte.

a) *Când doi se ceartă, al treilea câștigă.*

Proverb popular

b) *„Dar șapte turci pe el săriră,
Și șapte săbii îl loviră,*

Și-al optulea, un turc bărbos,

Izbi turbat de sus în jos.”

.....
.....
.....
.....

3. Completează spațiile punctuate cu informațiile corecte:

Numeralul cardinal subliniat în enunțul *Două gimnaste din țara noastră au luat aurul.* are valoare morfologică de ..... și funcție sintactică de .....

ADJECTIVUL. LOCUȚIUNEA ADJECTIVALĂ

Competența generală:

1.Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2.Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- adjectivul; locuțiunea adjectivală

1. Încercuiește litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns.

Cuvintele marcate în enunțul *Omul corect gândește corect.*, au, în ordine, următoarele valori morfologice:

- a) adjectiv, adverb
- b) adjectiv, adjectiv
- c) adverb, adjectiv

2. Completează spațiile punctuate cu informațiile corecte:

Locuțiunea adjectivală din propoziția *Prietenul meu e larg la mână.*, are funcția sintactică de .....

Alcătuiește un enunț în care gerunziul *tremurând* să fie folosit cu valoare adjectivală.

.....

3. Citește cu atenție textul apoi răspunde cerințelor formulate:

*„Nu-ți cer un lucru prea cu neputință
În recea mea-ncruntată suferință.”*

a. Precizează adjectivele și locuțiunile adjectivale identificate în text și funcția lor sintactică.

.....
.....

b. Alege un adjectiv din text și scrie un enunț în care să-i schimbi valoarea gramaticală.

.....
.....

c. Alcătuiește o propoziție cu un adjectiv din textul dat la gradul comparativ de egalitate.

.....

ADVERBUL. LOCUȚIUNEA ADVERBIALĂ

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- adverbul și locuțiunea adverbială

1. Încercuiește litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns.

În enunțul *Deodată se opri... era de necrezut, dar cazanul se afla aici.* (I. Slavici, *Comoara*), există, în ordine:

- a) un adverb compus, o locuțiune adverbială, un adverb simplu
- b) un adverb simplu, un adverb compus, un adverb simplu
- c) două locuțiuni adverbiale și un adverb simplu

În enunțurile *Vara este cald. Dimineata mă trezesc fără efort. Duminica mă odihnesc.* cuvintele subliniate sunt:

- a) substantive provenite din adverbe
- b) adverbe provenite din substantive
- c) adjective

2. Completează spațiile punctate cu informațiile corecte:

După înțelesul exprimat, cuvintele *repede, binișor, românește, clar* sunt adverbe de .....

Locuțiunea adverbială subliniată în fraza *Fără îndoială că voi lua o notă mare la test.* are funcția sintactică de .....

În propoziția *Unde ai pus culegerea?* Cuvântul marcat este adverb ....., fapt evidențiat de semnul de punctuație folosit.

3. Construiește două enunțuri în care cuvântul *iar* să fie, pe rând, adverb și conjuncție coordonatoare adversativă.

.....

.....

4. Citește atent textul, apoi răspunde cerințelor:

„Atunci el alergă ca ieșit din simțiri dincolo, la stejarul bătrân, unde știa c-a vărsat o parte din comoară.

Trebuia s-o dezgroape ca să se încredințeze iute, iute, iute.

Deodată se opri...; era de necrezut, dar cazanul se afla aici: îl lăsase acolo și acum îl găsi aici.” (Ioan Slavici, *Comoara*)

a. Precizează funcția sintactică a adverbelor subliniate în text.

.....

.....

b. Transcrie două locuțiuni adverbiale din text.

.....

c. Scrie un enunț în care adverbul *acolo* să îndeplinească funcția sintactică de atribut adverbial.

.....

PREPOZIȚIA. LOCUȚIUNEA PREPOZIȚIONALĂ

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi

-prepoziția; locuțiunea prepozițională

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:

În enunțurile: *Am citit un roman de aventuri. De! Mi-a plăcut mult! Mă supăr pe tine, de nu-l citești și tu.* cuvântul „*de*” este, pe rând:

- a) interjecție, prepoziție, conjuncție;
- b) prepoziție, interjecție, conjuncție;
- c) conjuncție, prepoziție, interjecție.

Substantivul însoțit de prepoziția „*de*” din enunțul *Prietenul meu a fost ajutat de colegi.*, are funcția sintactică de:

- a) complement de agent
- b) complement indirect
- c) complement circumstanțial de mod

2. Completează spațiile punctate cu răspunsurile corecte:

În enunțurile: a) *A citi este relaxant.* b) *A, ce surpriză!* c) *A venit colegul meu.* cuvântul „*a*” are următoarele valori morfologice:

.....

.....

.....

În enunțul: *Copiii luptă contra poluării planetei.* Cuvântul „*contra*” este .....care construiește cazul .....

3. Construiește două propoziții în care cuvântul *grație* să fie mai întâi substantiv, apoi prepoziție care construiește cazul D.

.....

.....

CONJUNCȚIA. LOCUȚIUNEA CONJUNCȚIONALĂ

Competența generală:

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi:

- conjuncția; locuțiunea conjuncțională

1. Încercuiește litera corespunzătoare răspunsului corect:

Cuvântul *și* este conjuncție coordonatoare copulativă în enunțul:

- a) Vine și el cu voi.
- b) El și-a amintit de voi.
- c) El este inventiv și isteț.

2. Identifică și transcrie din enunțul următor o locuțiune conjuncțională: „*Și amândoi bătrânii aceștia erau albi ca iarna și posomorâți ca vremea cea rea, din pricină că n-aveau copii.*”

(I. Creangă, *Povestea porcului*).

.....

3. Construiește o propoziție care să conțină două atribute coordonate prin conjuncția *și*.

.....

4. Scrie o frază în care două propoziții subordonate să fie în raport de coordonare adversativă.

.....

INTERJECTIA

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. Sesizarea corectitudinii și a valorii expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației

Conținuturi

- interjecția

1. Încercuiește litera corespunzătoare variantei corecte de răspuns.

Cuvântul *ia* este interjecție în enunțul:

- a) Ia loc, te rog!
- b) El ia cartea și citește.
- c) Ia vino încoace!

În enunțurile *Am citit un volum de poezii. De nu vii, mă supăr.* și *De! Ai dreptate!* Cuvântul de este, în ordine:

- a) prepoziție, interjecție, conjuncție
- b) conjuncție, prepoziție, interjecție
- c) prepoziție, conjuncție, interjecție

2. Completează spațiile punctate cu informațiile corecte:

În propoziția: *Oful bunicii este sănătatea șubredă.* cuvântul subliniat este un ..... și are funcția sintactică de .....

3. Scrie o propoziție exclamativă care să conțină un predicat exprimat prin interjecție:

.....

FUNCȚII SINTACTICE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. sesizarea corectitudinii și a valorilor expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației;

Conținuturi:

-părțile de propoziție

Citește, cu atenție, textul:

„Cocioaba de pe malul stâng al Bistriței, bărbatul, fata și boii din pădure, un țap și două capre slabe și râioase, ce dormeau pururea în tindă, era toată averea Irinucăi.” (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerințe:

1. Selectează, din text, părți de propoziție principale și părți de propoziție secundare.

.....

.....

.....

.....

.....

2. Transcrie, din text, cuvinte care nu au funcție sintactică. Numește valoarea lor morfologică.

.....

.....

PROBLEME DE ACORD

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. sesizarea corectitudinii și a valorilor expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației;

Conținuturi:

- acordul predicatului cu subiectul

1. Realizează acordul verbului dintre paranteze cu partea de vorbire prin care se exprimă subiectul în următoarele enunțuri:

Fiecare dintre prietenii mei își (a iubi) familia.

Nimeni dintre ei nu o (a contrazice) pe bunica.

Eu, tu și el (a cumpăra) un cadou pentru mama.

Voi și ei îl (a cunoaște) pe tatăl meu.

Mă (a indispune) lenea și obraznicia.

Jumătate dintre colegii mei (a avea) rude la țară.

.....

.....

.....

.....

.....

ELEMENTE DE SINTAXĂ A PROPOZIȚIEI ȘI A FRAZEI

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2.sesizarea corectitudinii și a valorilor expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației;

Conținuturi:

- propoziția, fraza, enunțul; clasificarea propozițiilor;

Citește, cu atenție, textul:

„Cărțile sunt asemenea unor fluturi./ De obicei stau cu aripile lipite,/ așa cum se odihnesc fluturii pe câte-o frunză,/ când își desfășoară trompa filiformă/ ca să soarbă apă dintr-un bob de rouă.
/Când deschizi o carte,/ ea zboară.”

(Mircea Cărtărescu, *A patra inimă*)

Cerințe:

1. Transcrie, din textul dat, o propoziție simplă și una dezvoltată, o propoziție principală și una subordonată.

.....

.....

.....

.....

2. Transformă primul enunț într-o propoziție interogativă negativă.

.....

3. Identifică elementul regent al propoziției subordonate *Când deschizi o carte*.

.....

4. Scrie un enunț, în continuarea textului, în care să ai o propoziție principală și una subordonată.

.....

CUVINTE ȘI CONSTRUCȚII INCIDENTE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2.sesizarea corectitudinii și a valorilor expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației;

Conținuturi:

- cuvinte și construcții incidente

1. Subliniază cuvintele și construcțiile incidente din enunțurile următoare:

- *Îa te uită, se miră el, mai ești încă aici?*
- *Ce-ai pățit, se neliniște mama, nu te simți bine?*
M-am pregătit – de data aceasta – să răspund tuturor întrebărilor voastre.
Vin și colegii mei, cu siguranță, la acest eveniment.
Nu se iubeau sau (ca să nu greșesc) nu se înțelegeau prea bine ei doi.

2. Care este punctuația specifică a cuvintelor și a construcțiilor incidente din enunțurile de la exercițiul precedent?

.....
.....

RAPORTURI SINTACTICE ÎN PROPOZIȚIE ȘI ÎN FRAZĂ

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2. sesizarea corectitudinii și a valorilor expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației;

Conținuturi:

- raporturi sintactice în propoziție și în frază
- mijloace de realizare a raporturilor sintactice
- elemente de punctuație

Citește cu atenție textul:

„Milton nu s-a căsătorit niciodată, deși are aproape 40 de ani. Zicea că nu a găsit femeia potrivită. Într-o zi, mi-a spus: «O voi găsi până la urmă, Joe. O voi găsi pe cea mai bună. Vreau să cunosc dragostea adevărată și tu mă vei ajuta. Am obosit să te tot perfecționez pentru ca tu să poți rezolva problemele lumii. Rezolvă problema mea. Găsește-mi dragostea adevărată.»

Am întrebat: «Dar ce e dragostea adevărată?»

«Lasă, nu-ți bate capul. E ceva abstract. Găsește-mi doar fata ideală.» (Isaac Asimov, *Dragostea adevărată*)

Cerințe:

1. Subliniază, în fragmentul dat, trei propoziții principale.

2. Transcrie o propoziție afirmativă, una negativă, una enunțiativă și una interogativă.

.....
.....
.....
.....

3. Transcrie, din textul dat, o propoziție principală regentă împreună cu propoziția ei subordonată; subliniază și termenul regent.

.....

4. Numește raporturile sintactice dintre propozițiile identificate în enunțul: „Vreau să cunosc dragostea adevărată și tu mă vei ajuta.” Precizează modul de realizare a acestor raporturi sintactice.

.....
.....

5. Explică folosirea semnelor de punctuație în enunțul „Lasă, nu-ți bate capul.”

.....
.....

TOPICA ȘI PUNCTUAȚIA PĂRȚILOR DE PROPOZIȚIE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2.sesizarea corectitudinii și a valorilor expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației;

Conținuturi:

- topica și punctuația părților de propoziție

Explică folosirea virgulelor în următoarele enunțuri:

1. „*Pâraiele din acele locuri, umflate de puhoaiete năvalnice, cară bolovanii în cantități neașteptate, închizând trecătorile.*” (M. Sadoveanu)
2. „*Cu toate astea, împăratul băgă de seamă că fata sa cea mică din ce în ce slăbea.*” (P. Ispirescu)
3. „*Ascultându-l, mă gândeam că tot legenda asta mi-a povestit-o un cioban de pe muntele Ceahlău.*” (Al. Vlahuță)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

VALORI STILISTICE ALE SEMNELOR DE PUNCTUAȚIE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.2.sesizarea corectitudinii și a valorilor expresive a categoriilor morfosintactice, a mijloacelor de îmbogățire a vocabularului și a categoriilor semantice studiate, a ortografiei și punctuației;

Conținuturi:

- valori stilistice ale semnelor de punctuație;

1. Explică rolul utilizării punctelor de suspensie în versurile:

„*Un clopot plânge-o clipă apoi tace...*

Luceafărul în alba-i strălucire

Răsare sus... Și-atâta sfântă pace (...)” (Șt. O. Iosif, *Înserare*)

.....

.....

ELEMENTE ETICE ȘI CULTURALE ÎN TEXTE LITERARE ȘI NONLITERARE

Competența generală

1. Receptarea mesajului scris, din texte literare și nonliterare, în scopuri diverse

Competența specifică

1.3.identificarea valorilor etice și culturale într-un text, cu exprimarea impresiilor și preferințelor;

Conținuturi:

- elemente etice și culturale în texte literare și nonliterare; exprimarea propriei atitudini față de acestea

Citește, cu atenție, textul dat:

„Uneori, când sunt fericită într-adevăr
 Simt (sau poate numai mi se pare)
 Cum, în vârful fiecărui vârf de păr -
 Îmi crește câte o floare.
 Și simt că sunt grozav de frumoasă
 Cu podoaba aceea împărătească,
 Dar nu-ndrăznesc să mișc fruntea prea tare,
 De teamă să nu se ofilească,
 Și nici să mă uit într-o oglindă,
 De teamă să nu se desprindă,
 Și, mai ales, e destul să mă întristez numai un pic
 Ca să nu mai rămână din toată frumusețea nimic.
 Eu cred că puteți încerca și voi, binișor,
 E ușor:
 Nu trebuie decât să fiți
 Foarte fericiți. ” (Ana Blandiana, *Minune*)
 Cerințe:

1. Numește două valori descoperite în urma lecturii poeziei „*Minune*” de Ana Blandiana.

.....

.....

.....

2. Explică, într-un text de 8-10 rânduri, relația dintre fericire și frumusețe, așa cum se desprinde din textul dat.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. Într-un text, de 8-10 rânduri, exprimă-ți opinia despre mesajul textului dat.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Citește, cu atenție, textul dat:

„Un brad înalt, semeț, voinic,
Privind un fir de iarbă mic,
Zicea-ngâmfat: «În zece ani cât m-am suit,
Sărmane fir nenorocit!
Și tu ești tot cum te-am lăsat
Pe când alături petreceam
În umbra ta necunoscută;
Abia c-o palmă te-ntreceam
Și astăzi te întrec c-o sută.
Și vezi, sunt bun că-mi amintesc.
Și-am drept să fiu orgolios,
Căci ai rămas atât de jos-
Abia, abia te mai zăresc.»

Firul de iarbă îi zise: «Bine,
Ești mai înalt, e drept, vecine,
Și totuși între noi, îmi pare
Că e grozavă-asemănare:
Oricât te-ai înălța în vânt,
Cu fruntea-n nori sau în lumină,
O, nu uita ai rădăcină
Tot ca și mine, în pământ.»” (Cincinat Pavelescu, *Bradul și firul de iarbă*)

Cerințe:

1. Prezintă, în 4-5 rânduri, semnificația versurilor: „Oricât te-ai înălța în vânt,/ Cu fruntea-n nori sau în lumină, / O, nu uita ai rădăcină / Tot ca și mine, în pământ.”

.....

.....

.....

.....

.....

2. Într-un text de 15-20 rânduri, exprimă-ți opinia în legătură cu mesajul transmis de textul dat, evidențiind valorile etice și estetice descoperite.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Citește, cu atenție, textul dat:

„Buna – cuviință e – inargumentabil – utilă și în detaliul zilnic, și în marile dezbateri ale veacului. Ea aduce, în orice împrejurare, o notă de politețe și înțelepciune, de natură să facă viața, cu enorma ei diferențiere, suportabilă. Dacă te afli într-un teritoriu în care toată lumea e vegetariană, buna – cuviință îți spune că e preferabil să nu-ți bați joc de salate și să nu faci bancuri despre păscut. Nu că nu se poate, nu că e interzis, dar nu se cade, nu e frumos.” (Andrei Pleșu, *Nu e frumos...*)

Cerințe:

1. Transcrie enunțul care indică opinia autorului despre buna-cuviință.

.....
.....

2. Într-un text de 8-10 rânduri, exprimă-ți opinia despre rolul bunei-cuviințe și al comportamentului civilizat în societate.

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Citește cu atenție prezentarea cărții prozatorului Eugen Herovanu:

„Ce este, de fapt, prietenia? Oare de ce ne este atât de necesară, încât o căutăm neîncetat, chiar fără să ne dăm seama? Cum a evoluat ea de-a lungul istoriei omenirii și cum s-a reflectat în literatura universală? Iată numai câteva întrebări la care veți afla răspuns parcurgând cartea de față. Deși concepută într-o perioadă sumbră, când cea de-a doua conflagrație mondială devenise iminentă, lucrarea profesorului Eugen Herovanu izbutește să transmită prin ani un mesaj optimist: indiferent de încercările la care este supus, omul păstrează nealterate în fibra sa intimă generozitatea, loialitatea, afecțiunea și respectul față de semenii săi. Într-un cuvânt: PRIETENIA.” (www.price.ro)

Cerințe:

1. Enumeră cele patru elemente care definesc prietenia, așa cum este percepută de autorul prezentării cărții.

.....
.....

2. Formulează, într-un enunț, mesajul etic al cărții, așa cum este perceput de cel care face prezentarea.

.....

3. Dă o definiție metaforică prieteniei.

.....
.....

Citește, cu atenție, textul:

„Simplitatea este starea morală prin care o seamă de taine ni se deschid. Firescul și armonia ei o fac să rodească și pe o altă dimensiune a vieții, aceea a orizontului deschis. Sensul vieții e prins mai ușor și mai adevărat de omul simplu decât de omul complicat, pentru că cel dintâi păstrează legătura directă cu viața, are totodată simțul realității aparente și tainice. A fi simplu înseamnă a fi în viață, a fi în viață înseamnă a trăi și a-i cunoaște sensurile. Sensul vieții nu poate fi prins stând în afara ei, călcând un drum artificial. Omul simplu trăiește cu ochii în marile distanțe ale lumii.

(...) acela care trăiește cu adevărat în simplitate ajunge să trăiască și în lumină, frumusețe. Ființa sa interioară, aparent mică, are dimensiuni foarte mari, neînțelese de cei care judecă după criteriile civilizației burgheze. Omul simplu ajunge să cunoască adâncurile și să cuprindă lumea, să se înrădăcineze rodnic. Liber de orice povară morală sau materială, el merge pe căile firești ale omeniei.” (Ernest Bernea, Îndemn la simplitate)

Cerințe:

1. Selectează, din textul dat, două calități ale omului simplu.

.....

2. Precizează un motiv pentru care omul simplu „prinde” mai ușor sensul vieții.

.....

3. Formulează un enunț în care să numești starea morală prin care i se deschid omului taine diverse.

.....

ELEMENTE DE REDACTARE A UNOR COMPUNERI. PĂRȚILE COMPONENTE ALE UNEI COMPUNERI. ORGANIZAREA PLANULUI UNEI COMPUNERI PE O TEMĂ DATĂ. STRUCTURAREA DETALIILOR ÎN JURUL IDEII PRINCIPALE. DISPUNEREA ÎN PAGINĂ A DIVERSELOR TEXTE. SCRIEREA ÎNGRIJITĂ, LIZIBILĂ ȘI CORECTĂ

Competența generală

2. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse

Competența specifică

2.1. redactarea diverselor texte, cu scopuri și destinații diverse, adaptându-le la situația de comunicare concretă

Conținuturi:

- elemente de redactare a unor compuneri pe o anumită temă/urmărind un plan dat sau conceput de elev; părțile componente ale unei compuneri; organizarea planului unei compuneri pe o temă dată; structurarea detaliilor în jurul ideii principale; dispunerea în pagină a diverselor texte; scrierea îngrijită, lizibilă și corectă

Compunere narativă

Redactează o compunere de 10-15 rânduri în care să povestești o întâmplare, având următorul final: *Povestindu-le bunicilor întâmplarea, s-au amuzat copios împreună.*

În compunere ta, trebuie:

- să prezinți două coordonate spațio-temporale;
- să respecți succesiunea evenimentelor;

-
- This image shows a single sheet of white paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There are approximately 20 lines visible. The paper has a slightly textured appearance and is set against a dark background.

Redactează o compunere, de 10-15 rânduri, în care să descrii un peisaj admirat într-o zi de vară.

- să prezinți două trăsături ale tabloului descris;
- să utilizezi două imagini artistice diferite;
- să ai un conținut adecvat cerinței formulate;
- să respecti limita de spațiu indicată.

[illegible]

Competența generală

Competența specifică:

Continuturi

Redactarea unor scurte naratiuni

În compunerea ta, trebuie:

- să prezinți contextul în care a avut loc întâmplarea;
- să integrezi cel puțin două personaje;
- să ai un conținut adecvat cerinței;
- să respecti limitele de spațiu indicate.

[illegible]

Plecând de la fragmentul dat: *Mie personal îmi place să împrumut cărți de la bibliotecă în fiecare lună, chiar dacă poate ar trebui să recunosc că pe multe dintre ele nu apuc nici măcar să le încep.* redactează un dialog de maximum 14 replici, dintre un elev și bibliotecară.

- să respecți contextul dat;
- să integrezi cele două personaje în dialog;
- să ai un conținut adecvat cerinței;
- să respecți limitele de spațiu indicate.

[illegible]

.....

.....

.....

.....

.....

Redactează un dialog de maximum 14 rânduri între doi elevi, având ca temă cartea recomandată.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Redactarea unor texte argumentative (susținerea preferințelor și a opiniilor)

Citește cu atenție textul:

„Dan alege cel mai sigur leac împotriva propriei emoții: să trăiască emoția altora. Adică să citească până îi va cădea cartea din mână, până când îi va cădea capul pe pernă, până când îi vor cădea, grele, pleoapele. Cartea îl duse în Evul Mediu, printre dueluri și cavalcade*; era o carte pe care o mai citise de câteva ori, era una dintre marile cărți ale copilăriei și recitea cu disperare paginile cele mai frumoase, dar fără să-și dea seama, și fără să știe cum și când, se pomenea în grote înfricoșătoare, amenințat de beznă și gheață, și trebuia să-și strângă pleoapele până la durere pentru a regăsi castelul cu oglinzi și lumini amețitoare.

Maică-sa, rănită de lumina care inunda odaia, îi ceru să se culce, taică-su îi luă apărarea:

— Crezi că îl poți obliga pe un om să se culce, așa cum l-ai obliga să-și radă barba?

— Eu știu că dacă-i întuneric, copilul doarme. Asta-i!

— Aici greșești. Dan nu mai este un copil...

— Treaba voastră... Dacă v-ați înțeles amândoi să-mi stricați noaptea...

Dan stinse lumina și chiar în prima clipă de întuneric descoperi ideea jurnalului: un jurnal de călătorie, ținut în cel mai strict secret, un jurnal cu întâmplări nostime, da...! cu avânturile, cu certurile, cu neînțelegerile care se vor ivi, un jurnal original, fără altitudini și longitudini, fără calculi și măsurători, fără denumiri latine... Iar la sfârșitul expediției, sau poate mai târziu, sau poate chiar mult mai târziu, își va aduna prietenii și le va citi... Ochii lui Dan se închideau, și în fața lui se afla jurnalul, și creionul din mâna lui începea să alerge pe pagini; rânduri, rânduri despre spaime și bucurii, despre surprize și eșecuri, rânduri multe pe care întunericul grotei voia să le șteargă, rânduri încalcite, pătate de întuneric, șuvoaie de cerneală neagră curgând peste pagini... Nu cititul, cum crezuse el, ci scrisul acela îi închise pleoapele.” (Constantin Chiriță, *Cireșarii*, vol. I)

Cerință:

Redactează o compunere de 80-150 de cuvinte (10-15 rânduri), în care să-ți prezinți opinia despre mesajul fragmentului din *Cireșarii* de Constantin Chiriță.

În compunerea ta, trebuie:

- să formulezi o opinie despre mesajul fragmentului dat;
- să susții opinia formulată prin două argumente potrivite, valorificând textul dat;
- să ai un conținut adecvat cerinței;
- să respecti limitele de spațiu indicate.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Citește cu atenție textul:

*„Din oglindă mă privea un trup firav
Cu claviatura coastelor distinctă,
Inima-apăsa pe clape grav
Și-ncerca să-apară în oglindă.*

*N-am văzut-o niciodată, dar știam,
Ca-ntr-un joc de-a baba-oarba, că-i ascunsă
(Precum inima salcâmului din geam
Coșul pieptului de crengi o face frunză).*

*Mă-ntrebam de unde l-a-nvățat și dacă
E aievea cântu-i uniform,
Și ca nu cumva în somn să tacă,
Mi-era frică seara să adorm.” (Ana Blandiana, Copilărie)*

Cerință:

Redactează o compunere de 80-150 de cuvinte (10-15 rânduri), în care să-ți prezinți opinia despre mesajul poeziei **Copilărie** de Ana Blandiana

În compunerea ta, trebuie:

- să formulezi o opinie despre mesajul textului dat;
- să susții opinia formulată prin două argumente potrivite, valorificând textul dat;
- să ai un conținut adecvat cerinței;
- să respecti limitele de spațiu indicate.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

[illegible]

Realizarea unui rezumat

Redactează în 20 – 25 de rânduri rezumatul unui text epic studiat la clasă.

În compunerea ta, trebuie:

- să respecți structura unui rezumat;
- să folosești verbe corespunzătoare acestui tip de compunere;
- să respecți normele de scriere corectă;
- să respecți limita de spațiu cerută.

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

Citește cu atenție textul următor:

„Într-o zi, o gospodină înfuleca în bucătărie o felie de pâine cu zacuscă. O firimitură se desprinsese din felie și căzu pe masă. „Iată-mă liberă, de capul meu!” se bucură ea. Când gospodina se apucă să curețe masa, firimitura țop! pe gresia din bucătărie. După ce își frecă spinarea lovită, se puse să cugete la ce ar fi de făcut cu libertatea asta neașteptată. Se hotărî ca mai întâi să se pună la adăpost, căci podeaua bucătăriei nu-i părea un loc sigur.

Din neunde apăru atunci un gândac de bucătărie. Acesta înșfăcă lacom firimitura și porni să o care spre vizuina sa.

- Stai, unde mă duci? Lasă-mă jos!

Dar gândacul nu se lăasă impresionat de rugămintile firimiturii. [...]

Deodată apăru dintr-un colț un grăunte de otravă.

- Dă-i drumul, altfel te stârpesc cât ai clipi! îi porunci otrava gândacului. Acesta eliberă firimitura tremurând și se ascunse în tunelul dintre două plăci ciobite.

Firimitura și grăuntele se împrieteniră cât ai clipi.

- Mi-ai salvat viața, îți mulțumesc din suflet! exclamă firimitura.

- Pentru puțin! spuse modest grăuntele. Hai să ne retragem în cămară! E un loc delicios, aerisit și unde vom fi pe deasupra în siguranță. Bucătăria e întotdeauna plină de pericole...”

(Adina Popescu – Călătorie spre cămară)

Cerință:

Scrie în 8-10 rânduri rezumatul textului citit, respectând regulile de alcătuire a unui asemenea tip de compunere. În compunerea ta trebuie:

- să respecți fidelitatea față de textul dat;
- să desprinzi ideile esențiale ale textului;
- să respecți convențiile specifice rezumatului;
- să ai conținut adecvat tipului de text și cerinței formulate;
- să te înscrii în limitele de spațiu indicate.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Citește cu atenție textul:

„Trei zile bătuseră vânturi sunătoare de la miazăzi, pământul se zbicise, și-n dumbrăvioara de la marginea satului, la malul Siretului, începuseră să înflorească galben cornii. Băiatul cel mai mititel al lui Dumitru Onișor ieșise cu șase oi la mugurul proaspăt al primăverii.

Era un copilăș palid și mărunțel și târa pe pământul reavăn niște ciubote grele ale unui frate mai mare. Ridică spre mine ochii triști, învăluți ca-ntr-o umbră cenușie și-și scoase anevoie din cap pălărioara veche pleoștită ca o ciupercă. Îmi dădu bună-ziua cu-n glas moale în care parcă suna o suferință timpurie; apoi, acoperindu-se, ridică deasupra oilor toiegele alb, îndemnându-le spre crâng.

-Ce mai faci, tu, măi flăcăule? îl întrebai eu. Ai ieșit cu oile la păscut?

-M-a trimes tătuca să le mai port! îmi răspunse el serios, cu glasul-i subțirel și peltic, și se opri. Oile se opriră și ele și întoarseră capetele spre călăuzul lor.

-Dar ești tu vrednic, bre Niculăeș, să porți un cârd de oi?

-He, sunt eu vrednic, da' acuma n-am ce purta, sunt supărat...

-Cum se poate? și de ce, mă rog?

-De ce? mă întrebă el, ridicând spre mine fruntea pe care sta zimțuit în neregulă păru-i buhos; pentru că în primăvara asta tot ne-au căzut din oi; și-acuma am rămas numai cu acestea șase...

Deși flăcăul cu care vorbeam era numai de-o șchioapă, deși intrase în a opta primăvară a vieții lui, năcazul lui era adânc și serios; zâmbetul meu pieri pe dată.

-Și v-au murit multe, bre Niculăeș?

-Multe... răspunse el grav, răzimându-se înaintea mea în băț, ca ciobanii. Tătuca întruna blastămă și suduie când cade câte-o oaie; mă mai bate și pe mine câteodată; dar parcă eu ce-s vinovat?” (Un om năcăjit, de Mihail Sadoveanu)

Cerință:

Scrie în 8-10 rânduri rezumatul textului citit, respectând regulile de alcătuire a unui asemenea tip de compunere. În compunerea ta trebuie:

- să respecți fidelitatea față de textul dat;
- să desprinzi ideile esențiale ale textului;
- să respecți convențiile specifice rezumatului;
- să ai conținut adecvat tipului de text și cerinței formulate;
- să te înscrii în limitele de spațiu indicate.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Redactează în 20-25 de rânduri rezumatul unui text dramatic studiat la clasă. În compunerea ta, trebuie:

- să desprinzi ideile esențiale ale textului;
- să respecți convențiile specifice rezumatului;
- să respecți normele de scriere corectă;
- să respecți limita de spațiu cerută.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Citește cu atenție textul următor:

SCENA VII

Tipătescu, Zoe apoi Cetățeanul turmentat

Zoe: (ieșind din stânga repede) S-a dus?... Ai văzut, Fănică? Ai auzit? Și Ghiță nu mai vine... Fănică, Fănică, ne amenință o nenorocire grozavă...

Tipătescu: Taci! Vine cineva. E Ghiță desigur. (se repede la ușa din fund prin care apare Cetățeanul turmentat.)

Cetățeanul: (șovăind) Sluga! (în tot jocul sughite și șovăie.)

Zoe: Cine e ăsta?

Tipătescu: Ce poștești d-ta?

Cetățeanul: Eu?... (sughite.) Eu sunt alegător...

Tipătescu: (nervos) Cum te cheamă?

Cetățeanul: Cum mă cheamă? Ce trebuie să spui cum mă cheamă... vorba e, sunt alegător? (șovăie.)

Zoe: E turmentat?

Tipătescu: Dracul să-l ia! Nu e nimeni afară: lasă să-mi intre aici toți nebunii, toți bețivii... 'Aide, ieși!

Cetățeanul: Nu sunt turmentat... (zâmbind) coană Joițico... Las' că ne cunoaștem... Mă cunoaște conul Zaharia de la 11 februarie... Nu e vorba, ținem de d. Nae Cațavencu... e din Soțietate... dar vorba e, eu alegător... eu... (sughite) apropiatar, eu pentru cine votez? (sughite) D-aia am venit. (șovăie.)

Zoe: Trimite-l, Fănică, dă-i drumul... e amețit de tot...

Tipătescu: (luându-l cu binișorul) Fii bun, cetățene, du-te. Aldată mai vorbim.

Cetățeanul: Dar ce să vorbim aldată?

Zoe: A!

Cetățeanul: Acu ce treabă avem?... Nu vă uitați la mine că sunt așa de... Am făcut-o de oaie de tot. Să vezi d-ta cum de a devenit la băutură... (sughite) că a fost lată de tot...

Tipătescu: (necăjit) Fii bun, omule, și-nțelege. (vrea să-l apuce.)

Cetățeanul: Eu am găsit (sughite) o scrisoare...

Tipătescu și Zoe: O scrisoare!

Cetățeanul: Da. (cătră Tipătescu.) A d-tale cătră coana Joițica... Am găsit-o alaltăieri seara pe drum, când ieșeam de la întrunire... Fă-ți idee (sughită) de alaltăieri seara până azi-dimineață s-o duci într-un chef!...

Tipătescu: (răpezindu-se și apucându-l cu amândouă mâinile de gât) Mizerabile!

Cetățeanul: Nu mă zgudui (sughite) că amețesc...

Zoe: Lasă-l, Fănică, să vedem.

Cetățeanul: Lăsați-mă să vedeți. Când am găsit-o, de curiozitate am deschis-o și m-am dus sub un felinar, s-o citesc. N-apucasem s-o isprăvesc bine... și haț! Pe la spate, d. Cațavencu dă să mi-o ia.

Tipătescu: Și (desperat) ți-a luat-o?

Zoe: (același joc) Ți-a luat-o?

Cetățeanul: Aș! Am băgat-o în buzunar. Zice d. Nae: "Așa? Facei parte din Soțietatea noastră și primești scrisori de la prefectul, cetățene, bravos!" - Zic: (sughite) Aș! De la prefectul! - Zice: "I-am cunoscut slova... Ia arată-mi-o. -Doamne păzește!" Ba că dă-mi-o, ba că nu ți-o dau, din vorbă-n vorbă, tura-vura, ne-am abătut pe la o țiucă... una-două-trei... pe urmă dă-i cu bere, dă-i cu vin, dă-i cu vin, dă-i cu bere... A făcut cinste d. Nae... l-am băut... oo! L-am băut!

Zoe: Dar scrisoarea?

Tipătescu: Scrisoarea (se repede la el strigând), unde e scrisoarea?

Cetățeanul: Nu striga (sughite) că amețesc!... O am la mine scrisoarea. (amândoi îl ascultă și-l privesc cu îndoială și nerăbdare nervoasă.) Da.

Zoe: și **Tipătescu:** S-ar putea!

Cetățeanul: Da... o am lamine. (căutându-se prin buzunare). Ehei! D. Nae zicea că-mi dă zece poli pe ea; zic: nu trebuie, onorabile, parale... slava Domnului... apropiatar sunt (sughite), alegător... (sughite) și se caută mereu.) Vorba e... eu (sughite), eu pentru cine votez? (se oprește din căutat și cu simplitate.) Am pierdut-o! (se mai caută, apoi cu hotărâre.) Am pierdut-o!

Tipătescu: A!

Zoe: Ți-a furat-o Cațavencu!

Cetățeanul: Adică d. Nae. Se prea poate... că am și dormit... Vezi d-ta (Zoe și Tipătescu își frâng mâinile) fă-ți idee... dă-i cu bere... dă-i cu vin... dă-i cu vin... dă-i cu...

Tipătescu: (apucându-l și zguduindu-l) Mizerabile! Ce ai făcut?

Cerință:

- să respecți fidelitatea față de textul dat;
- să desprinzi ideile esențiale ale textului;
- să respecți convențiile specifice rezumatului;
- să ai conținut adecvat tipului de text și cerinței formulate;
- să te înscrii în limitele de spațiu indicate.

[illegible]

Redactează o compunere, de 15-25 de rânduri, în care să caracterizezi personajul principal dintr-o schiță studiată la clasă.

[illegible]

Trei zile bătuseră vânturi sunătoare de la miazăzi, pământul se zbicise, și-n dumbrăvioara de la marginea satului, la malul Siretului, începuseră să înflorească galben cornii. Băiatul cel mai mititel al lui Dumitru Onișor ieșise cu șase oi la mugurul proaspăt al primăverii.

-Ce mai faci, tu, măi flăcăule? îl întrebai eu. Ai ieșit cu oile la păscut?

-Dar ești tu vrednic, bre Niculăeș, să porți un cârd de oi?

-Cum se poate? și de ce, mă rog?

*Deși flăcăul cu care vorbeam era numai de-o șchioapă, deși intrase în a opta primăvară a
ui, năcazul lui era adânc și serios; zâmbetul meu pieri pe dată.*

-Multe... răspunse el grav, răzimându-se înaintea mea în băț, ca ciobanii. Tătuca întruna mă și suduie când cade câte-o oaie; mă mai bate și pe mine câteodată; dar parcă eu ce-s eu? (Mihail Sadoveanu, *Un om năcăjit*)

Redactează, în 15-25 de rânduri, o compunere în care să caracterizezi personajul central din fragmentul citat. În compunerea ta, trebuie:

- să formulezi patru trăsături ale personajului ales;
- să ilustrezi trăsăturile, făcând referire la situații semnificative din text;
- să redactezi un conținut adecvat cerinței formulate;
- să respecti limita minimă de spațiu indicată.

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

În compunerea ta trebuie:

- Citește cu atenție textul:

...

Pristanda: Dumneata sugi sângele poporului?... Aoleu!

Tipătescu: Mișel!

Pristanda: Curat mişel!

Tipătescu: Murdar!

Pristanda: Curat mardar!

Tipătescu: Nu știe și nenea Zaharia și ea că ești omul nostru....

Prsitanda: Al dumneavoastră, coane Fănică, și al coanii Joițichii, și allui conul Zaharia...

(I.L.Caragiale, *O scrisoare pierdută*)

În compunerea ta trebuie:

- să precizezi două modalități de caracterizare a personajului, cu exemple din text;
- să menționezi patru trăsături ale personajului;
- să prezinți raportul dintre cele două personaje;
- să te înscrii în limitele de spațiu indicate.

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

Competența generală:

Competența specifică:

Continuturi:

87

În compunere ta, trebuie:

- să prezinți indicii temporali și spațiali în care s-a desfășurat concursul;
- să prezinți două lucruri care te-au surprins/emoționat;
- să ai un conținut adecvat cerinței formulate;
- să respecți limita de spațiu indicată.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Redactează o compunere de 10-15 rânduri în care să-ți exprimi sentimentele cu ocazia vizitării unui muzeu care te-a impresionat.

În compunere ta, trebuie:

- să prezinți indicii temporali și spațiali în care a avut loc vizita la acel muzeu;
- să prezinți două lucruri care te-au surprins/emoționat;
- să ai un conținut adecvat cerinței formulate;
- să respecți limita de spațiu indicată.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Redactează o compunere de 10-15 rânduri în care să-ți exprimi sentimentele cu ocazia participării la o serbare dedicată copiilor cu handicap, cu ocazia Crăciunului. În compunere ta, trebuie:

- să prezinți contextul în care a avut loc serbarea;
- să prezinți două lucruri care te-au surprins/emoționat;
- să ai un conținut adecvat cerinței formulate;
- să respecți limita de spațiu indicată.

[illegible]

Redactează o compunere de 10-15 rânduri în care să prezinți un peisaj care te-a impresionat. În compunere ta, trebuie:

- să prezinți două trăsături ale peisajului care te-au surprins/emoționat;
- să integrezi două imagini artistice diferite în compunerea ta;
- să ai un conținut adecvat cerinței formulate;
- să respecti limita de spatiu indicată.

[illegible]

Redactează o compunere de 10-15 rânduri în care să prezinți o persoană dragă. În compunere ta, trebuie:

- să prezinți două trăsături care te-au surprins/emoționat la acea persoană;
- să integrezi două imagini artistice diferite în compunerea ta;
- să ai un conținut adecvat cerinței formulate;
- să respecți limita de spațiu indicată.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

PREZENTAREA UNUI PUNCT DE VEDERE ASUPRA UNOR SECVENȚE DIN TEXTE LA PRIMA VEDERE, PE BAZA UNOR CERINȚE DATE (DE EXEMPLU: ELEMENTE DE STRUCTURĂ A OPEREI LITERARE, FIGURILE DE STIL STUDIATE, ELEMENTE DE VERSIFICAȚIE ETC.) SAU PRIN EXPRIMAREA ARGUMENTATĂ A OPINIEI PERSONALE PRIVIND STRUCTURA TEXTULUI, SEMNIFICAȚIA TITLULUI, PROCEDEELE DE EXPRESIVITATE ARTISTIC ÎNVĂȚATE ȘI SEMNIFICAȚIA/ MESAJUL TEXTULUI DAT

Competența generală:

2. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse

Competența specifică:

2.1. redactarea diverselor texte, cu scopuri și destinații diverse, adaptându-le la situația de comunicare concretă

Conținuturi:

- prezentarea unui punct de vedere asupra unor secvențe din texte la prima vedere, pe baza unor cerințe date (de exemplu: elemente de structură a operei literare, figurile de stil studiate, elemente de versificație etc.) sau prin exprimarea argumentată a opiniei personale privind structura textului, semnificația titlului, procedeele de expresivitate artistică învățate și semnificația/ mesajul textului dat

Explică, în 30-50 de cuvinte, semnificația versurilor: *Un cântec s-a înfiripat în mine -/ Un cântec simplu, și naiv, și viu,/Și monoton ca glasul de albine.* (Otilia Cazimir, *Între flori*)

.....

.....

.....

.....

.....

Citește, cu atenție, textul următor:

„Hai mai bine despre copilărie să povestim, căci ea singură este veselă și nevinovată. Și, drept vorbind, acesta-i adevărul. Ce-i pasă copilului când mama și tata se gândesc la neajunsurile vieții, la ce poate să le aduca ziua de mâine, sau că-i frământă alte gânduri pline de îngrijire! Copilul, încălecat pe bățul său, se gândește că se află călare pe un cal din cei mai strașnici, pe care aleargă, cu voie bună, și-l bate cu biciul și-l strunește cu tot dinadinsul, și răcneste la el din toată inima, de-ți ie auzul: și de cade jos, crede că l-a trântit calul, și pe băț își descarcă mânia în toată puterea cuvântului...” (Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*)

Cerință:

Redactează o compunere de 10-15 rânduri în care să-ți exprimi opinia despre semnificațiile enunțului *„Hai mai bine despre copilărie să povestim, căci ea singură este veselă și nevinovată”*, în relație cu fragmentul dat.

- să formulezi o opinie despre mesajul fragmentului dat;
- să-ți susții opinia formulată prin două argumente potrivite, valorificând textul dat;
- să ai un conținut adecvat cerinței;
- să respecti precizarea referitoare la numărul de cuvinte.

This image shows a full page of white paper with horizontal dotted lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page, providing a guide for handwriting practice. There are no margins, text, or other markings on the page.

Competența generală:

Competența specifică:

Continuturi asociate

- Citește, cu atenție, textul următor:

„Cămila mult geloasă, văzând un șap odată,
Cu coarnele cum bate de câini înconjurat,
A început în sine a blestema pre soartă,
Zicând: „Ce ticăloasă eu parte am luat!
Un trup frumos și mare să fie fără coarne,
Să nu aib eu o armă, ca slava să-mi lătesc,
Ca dușmanii mei lesne în praf să se răstoarne!

*O, iubitori de slavă! Pre voi v-am arătat,
Pilda cămillei când v-am dat.
Cunoașteți că acela ce fala tot gonește,
Cu râsul și ocară ades se pomenește.”* (Costache Negruzzi, *Cămila și vulpea*)
Cerintă:

În compunerea ta, trebuie:

- să precizezi două trăsături ale speciei literare *fabulă*, prezente în textul citat;
- să ilustrezi cele două trăsături cu exemple din text;
- să redactezi un conținut adecvat cerinței formulate;
- să respecți limita de spațiu indicată.

[illegible]

Competența generală

Competența specifică

Conținuturi:

Redactează o compunere, de 8 -10 rânduri, în care să prezinți un cadru din natură, surprins în amurg.

- patru cuvinte formate prin procedee interne de îmbogățire a vocabularului;

- două neologisme;

- câte două sinonime, antonime, omonime și paronime;

- sensul propriu și sensul figurat al cuvântului umbră.

„Te-am așteptat pe țărmul mării-

Pe tărnuul nalt ca si terasa

Castelului regesc pe care un prinț și-ar aștepta mireasa...

*Dar valurile, știutoare de soarta celor ce porniră
Spre țărmul unde stam de strajă,
Când le-ntrebai ce știi de tine,
Îmi spuseră c-aștept zadarnic...
Și azi viorile-n surdine...
Ce-mi plâng ciudatele romanțe
Mai trist de cum le plânse ieri,
Par lacrimi picurate-n cupa netălmăcitelor dureri..."*

(Ion Minulescu- *Multașteptatei*)

Cerințe:

1. Transcrie două cuvinte derivate cu sufix:

.....

2. Numește mijlocul de îmbogățire a vocabularului prin care s-au format cuvintele: *plâng* și *picurate*.

.....

3. Găsește sinonime neologice pentru cuvintele: *soarta*, *zadarnic*, *ciudate*, *trist*.

.....

.....

4. Scrie patru cuvinte aparținând familiei lexicale a termenului *durere*.

.....

APLICAREA CORECTĂ A CUNOȘTINȚELOR DE MORFOSINTAXĂ ÎN EXPRIMAREA SCRISĂ

Competența generală:

2. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse

Competența specifică:

2.1. utilizarea în redactarea unui text propriu a cunoștințelor de lexic și de morfosintaxă, folosind adecvat semnele ortografice și de punctuație

Conținuturi:

- aplicarea corectă a cunoștințelor de morfosintaxă în exprimarea scrisă

1. Scrie forma de genitiv-dativ singular, cu articol hotărât, a următoarelor substantive: *miere*, *monedă*, *moschee*, *Moș -Ajun*.

.....

.....

2. Alcătuieste enunțuri cu fiecare dintre termenii următoarelor serii de cuvinte omofone, dar neomografe: *așadar/așa dar*; *car/c-ar*; *devreme/de vreme*; *deplin/de plin*.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....
.....
3. Subliniază formele corecte de imperativ dintre variantele date :

Apari! Nu apari! Nu apărea!

Fii! Nu fi! Nu fii!

Taci! Nu taci! Nu tăcea!

Zi! Zii! Nu zii! Nu zice!

4. Scrie forma corespunzătoare de plural a cuvintelor subliniate în enunțurile următoare:

Vecinul nostru este un liber- cugetător.

În casa lor este un nou-născut.

Bunicul meu a fost locotenent- colonel.

Printre sălcii alunecă o luntre.

.....
.....

FOLOSIREA CORECTĂ A SEMNELOR DE PUNCTUAȚIE LA NIVELUL PROPOZIȚIEI ȘI AL FRAZEI (COORDONARE; SUBORDONARE; INCIDENTĂ)

Competența generală:

2. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse

Competența specifică:

2.1. utilizarea în redactarea unui text propriu a cunoștințelor de lexic și de morfosintaxă, folosind adecvat semnele ortografice și de punctuație

Conținuturi:

- folosirea corectă a semnelor de punctuație la nivelul propoziției și al frazei (coordonare, subordonare, incidentă)

1. Explică rolul semnelor de punctuație din textul următor:

Astăzi chiar de m-aș întoarce

A-nțelege nu mai pot...

Unde ești, copilărie,

Cu pădurea ta cu tot? (M. Eminescu, O, rămâi...)

.....
.....
.....

2. Explică rolul virgulelor în versurile:

Un fir de iarbă verde, o rază-ncălzitoare,

Un gândăcel, un flutur, un clopoțel în floare... (V.Alecsandri, Sfârșitul iernei)

.....
.....

3. Integrează într-un singur enunț următoarele semne de punctuație: virgula, cratima, semnul exclamării.

.....

ENUNȚUL. FRAZA. PĂRȚI DE PROPOZIȚIE ȘI PROPOZIȚII STUDIAȚE

Competența generală

2. Utilizarea corectă și adecvată a limbii române în producerea de mesaje scrise, în diferite contexte de realizare, cu scopuri diverse

Competența specifică

2.2. utilizarea în redactarea unui text propriu a cunoștințelor de lexic și de morfosintaxă, folosind adecvat semnele ortografice și de punctuație

Conținuturi:

- enunțul, fraza, părți de propoziție și propoziții studiate (predicatul și propoziția subordonată predicativă, subiectul și propoziția subordonată subiectivă; atributul și propoziția subordonată atributivă; complementul direct și propoziția subordonată completivă directă; complementul indirect și propoziția subordonată completivă indirectă; complementele circumstanțiale și propozițiile subordonate circumstanțiale corespunzătoare (de loc, de timp, de mod, de cauză, de scop); propoziția subordonată circumstanțială condițională, concesivă, consecutivă; expansiunea și contragerea.

Predicatul și propoziția subordonată predicativă

Citește cu atenție textul:

Privirea lui a rămas cum era atunci, la început. Ce nu recunoaște el este că a mai privit aceleași lucruri și ieri și că nu a reușit să le înțeleagă. Era de așteptat ca la vârsta lui să renunțe ușor la lupta contra celor din jurul său, chiar dacă a devenit un orgolios.

Cerințe:

1. Stabilește tipul subordonatei din prima frază a textului citat, notează termenul regent și felul elementului de relație.

.....

.....

2. Realizează contragerea următoarelor două propoziții predicative din textul dat.

.....

.....

3. Selectează, din text, un verb care are întotdeauna valoare copulativă. Precizează-i numele predicativ și extinde-l într-o propoziție corespunzătoare.

.....

.....

Subiectul și propoziția subordonată subiectivă

Citește cu atenție textele:

a) „S-ar părea că cele ce am scris în ultimele pagini nu mai interesează povestea Maitreyiei. Și totuși nu e decât o continuare a ei.” (Mircea Eliade, *Maitreyi*)

b) „Scăpasem de ceva greu, de ceva ucigător. Îmi venea să cânt, să alerg.” (Mircea Eliade, *Maitreyi*)

Cerințe:

1. Descoperă propozițiile subiective din textele-suport.

.....

.....

2. Construiește două fraze în care să existe câte o subiectivă introdusă prin alte elemente de relație decât în text.

.....

.....

3. Contrage ultimele două propoziții subordonate subiective.

.....

.....

Atributul și propoziția subordonată atributivă

Citește cu atenție textul următor:

„*Ridică spre mine ochii trști, învăluți într-o umbră cenușie, și-și scoase anevoie din cap pălărioara care era veche, pleoștită ca o ciupercă. Îmi dădu bună-ziua cu-n glas moale în care parcă suna o suferință timpurie.*” (Mihail Sadoveanu, *Un om năcăjit*)

1. Descoperă atributivele din textul-suport, numește termenul regent și elemental de relație.

.....

.....

.....

.....

2. Extinde în propoziții corespunzătoare cuvintele subliniate pe text.

.....

.....

3. Alcătuiește regente față de care propoziția *care era veche, pleoștită ca o ciupercă* să fie subiectivă și predicativă.

.....

.....

Complementul și propozițiile subordonate complete

Citește cu atenție textul următor:

Am băgat de seamă că toți cei prezenți ar fi vrut să rămână până la sosirea sărbătoritului. Întârzierea acestuia care se prelungea, îi îngrijora și m-am gândit să-i înveslesc punând melodia pe care o cântam împreună, anul trecut, la mare. Se pare că ideea a prins de minune, căci, rând pe rând, toți au început să cânte, să bată din palme, să râdă și chiar să danseze. Abia la sfârșitul melodiei ne-am dat seama că George stătea în ușă și ne privea cu un zâmbet cald.

1. Indică felul propozițiilor subordonate din prima frază.

.....

.....

2. Transcrie din textul-suport două propoziții complete indirecte aflate în raport de coordonare și realizează contragerea.

.....

.....

.....

3. Alcătuieste o frază în care în care propoziția completivă directă să fie cerută de un verb la infinitiv.

.....

.....

4. Exemplifică posibilitatea unui adjectiv și a unei interjecții de a fi elemente regente pentru o completivă indirectă.

.....

.....

5. Construiește două fraze în care o completivă indirectă și o completivă directă, ce determină un verb la mod nepersonal aflat înaintea predicatului regentei, să se intercaleze în propoziția regentă.

.....

.....

Complementul circumstanțial și propoziția subordonată circumstanțială de loc

1. Numește complementul circumstanțial de loc din următoarele enunțuri și apoi extinde-l la propoziții subordonate circumstanțiale de loc.

a) Băiețușul zglobiu merge la școală. b) Măine voi pleca în lume.

.....

.....

2. Construiește trei propoziții subordonate circumstanțiale de loc cu termeni regenți diferiți. Numește-i.

.....

.....

3. Alcătuieste o frază în care propoziția subordonată circumstanțială de loc să fie înaintea regentei, iar regenta să aibă corelativ. Observă punctuația.

.....

Complementul circumstanțial de timp și propoziția subordonată circumstanțială de timp

1. Extinde complementul circumstanțial de timp din enunțul următor la o propoziție temporală și explică modificările făcute.

Merg la mare vara.

.....

.....

2. Citește cu atenție enunțurile următoare. Numește elementul introductiv pentru fiecare propoziție subordonată circumstanțială de timp și contage subordonata la parte de propoziție.

Eu plec când se înserează.

El cântă oricând dorește.

Cum se luminează, plec la munte.
El a plecat în timp ce s-a întâmplat.

.....
.....
.....
.....

3. Construiește o frază în care temporală să fie intercalată în propoziția regentă și să existe element corelativ.

.....

4. Construiește o frază în care să existe o subordonată temporală și una de loc având ca termen regent o locuțiune verbală la mod nepredicativ.

.....

Complement circumstanțial de mod și propoziția subordonată circumstanțială de mod

1. Identifică complementele circumstanțiale de mod din enunțurile date. Realizează expansiunea în propoziții subordonate circumstanțiale de mod. Numește termenul regent și elementul de relație.

- Sfătuiește-l bine!
- S-a jucat în vacanță excelent.
- A luat-o la goană foarte repede.
- Era frumoasă ca sora ei.
- Hai iute!

.....
.....
.....
.....
.....

2. Completează spațiile cu subordonatele circumstanțiale indicate.

- a) M-a privit – (CM).....
(CT) .....
- b) Am încercat (CT) ..... a-ți vorbi.
- c) Frunzele copacilor coboară într-un dans monoton (CM) .....
- d) (CT) ..... mi-am dorit a ajunge vedetă.

3. Construiește o frază în care să existe o subordonată temporală, o subordonată circumstanțială de loc și o subordonată circumstanțială de mod cu același termen regent.

.....

Complementul circumstanțial de cauză și propoziția subordonată circumstanțială de cauză

1. Descoperă propozițiile circumstanțiale de cauză din textul de mai jos, numește termenul regent și elementul de relație.

Mai țin apoi minte că i-am dat o bucată de plăcintă, că l-am bătut, fiindcă nu voia să-mi lase cimpoiul, și că era băiat bun, căci nu s-a supărat, deși era mai mare decât mine. (Ioan Slavici, Budulea Taichii)

.....
.....
2. Realizează contragerea propozițiilor circumstanțiale de cauză din textul de mai sus în părțile de propoziție corespunzătoare.

.....
.....
3. Realizează expansiunea complementelor circumstanțiale de cauză, din enunțurile de mai jos, în propozițiile subordonate corespunzătoare.

Ne întovărășim cu dânșii de frica lăieșilor din Ruginoasa. (Ion Creangă, Amintiri din copilărie)

.....
Și fiul craiului, nemaiputând struni calul și neîndrăznind a mai merge înainte, se întoarne rușinat la tatu-său. (Ion Creangă, Povestea lui Harap-Alb)

.....
Complementul circumstanțial de scop și propoziția subordonată circumstanțială de scop sau finală

1. Identifică propozițiile circumstanțiale de scop din textul de mai jos, numește termenul regent și elementul de relație.

Văile și munții se uimeau auzindu-i cântecele, apele-și ridicau valurile mai sus ca să-l asculte, izvoarele își tulburau adâncul ca să-și azvârle afară undele lor, pentru ca fiecare din unde să-l audă, fiecare din ele să poată cânta cu dânsul când vor șopti văilor și florilor.

(Mihai Eminescu, Făt-Frumos din lacrimă)

.....
.....
.....
.....
2. Realizează contragerea propozițiilor circumstanțiale de cauză din textul de mai sus în părțile de propoziție corespunzătoare.

.....
.....
3. Transformă prima propoziție circumstanțială de scop din textul de mai sus în propoziție circumstanțială de cauză.

Propoziția subordonată circumstanțială condițională

1. Identifică propozițiile circumstanțiale condiționale din fraza de mai jos, numește termenul regent și elementul de relație.

- *De mi-i duce ca gândul, tu mi-i prăpădi, iar de mi-i duce ca vântul, tu mi-i folosi, căluțul meu, zise fiul craiului.* (Ion Creangă, *Povestea lui Harap-Alb*)

2. Alcătuieste o frază în care să existe două propoziții circumstanțiale condiționale aflate în raport de coordonare copulativă.

3. Construiește două fraze în care propozițiile circumstanțiale condiționale să fie introduse prin conjuncția subordonatoare **să**, respectiv prin locuțiunea conjuncțională subordonatoare **în caz că**.

Propoziția subordonată circumstanțială concesivă

1. Identifică propozițiile circumstanțiale concesive din textele mai jos, numește termenul regent și elementul de relație.

La voi cobor, voi suflete-amăgite,

Deși știi că-a mea liră d-a surda o să bată. (Mihai Eminescu, *Junii corupți*)

Nu căta că-s mic, dar trebile pe care ți le-oi face eu, nu le-a face altul, măcar să fie și cu stea în frunte.

(Ion Creangă, *Povestea lui Stan Pățitul*)

2. Precizează valoarea morfologică și funcția sintactică pentru elementele de relație care introduc propozițiile circumstanțiale concesive din frazele de mai jos:

Oricinear fi organizat petrecerea, nu ar fi primit mai multe laude.

Tot te ajut, oricâtă treabă aș avea.

3. Scrie două fraze în care subordonatele concesive să fie introduse prin elemente de relație diferite, precizează-le.

Propoziția subordonată circumstanțială consecutivă

1. Identifică propozițiile circumstanțiale consecutive din textele mai jos, numește termenul regent și elementul de relație.

Oamenii ajunseseră atâta de sfătoși și atâta de batjocoritori, încât ziua întreagă stau grămezi, câteodată la sfat, câteodată la batjocură. (Ioan Slavici, Popa Tanda)

.....

.....

În sfârșit, spânului îi mergea gura ca pupăza, de a amețit pe împăratul. (Ion Creangă, Povestea lui Harap-Alb)

.....

.....

2. Scrie două fraze în care subordonatele concesive să fie introduse prin elemente de relație diferite, precizează-le.

.....

.....

3. Construiește două fraze în care propozițiile circumstanțiale consecutive să aibă ca termen regent o locuțiune verbală, respectiv un adjectiv.

.....

.....

Bibliografie:

***, *Dicționarul ortografic, ortoepic și de morfologie al limbii române*, Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005

***, *Gramatica limbii române*, vol. II, *Enunțul*, Editura Academiei, București, 2005

Avram, Mioara, *Gramatica pentru toți*, Editura Humanitas, București, 1997

Avram, Mioara, *Gramatica pentru toți*, Editura Humanitas, București, 2001

Avram, Mioara, *Cuvintele limbii române între corect și incorect*, Editura Cartier, București-Chișinău, 2001

Bidu-Vrânceanu, Angela, Forăscu, Narcisa, *Limba română contemporană. Lexicul. Relații semantice în limba română contemporană*, 4. Sinonimia, Editura Humanitas Educațional, București, 2005

Bidu-Vrânceanu, Angela, *Cuvinte și sensuri*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989

- Bulgăr, Ghe., *Limba română. Sintaxă și stilistică*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1968
- Bulgăr, Gheorghe, Felecan, Nicolae, *Dicționar de omonime*, Editura Vox, București, 1996
- Chiriac, M. și Iancu, M., *Vocabular, Teorie și teste*, Editura Recif, București, 1995
- Ciocaniu, Cristian, Ene Alina, *Limba și literatura română. Teorie. Modele. Exerciții*, Editura Niculescu, București, 2014
- Constantinescu Dobridor, Gheorghe, *Îndreptar ortografic, ortoepic, morfologic și de punctuație al limbii române*, Ediția a III-a, Editura Lucman, București, 2009
- Constantinescu-Dobridor, Gheorghe, *Dicționar de terminologie științifică*, ediția a II-a, Editura Teora, București, 1997
- Constantinescu, Silviu, *Dicționar de cuvinte polisemantice*, Editura Herra, 2004
- Condrea, Irina, *Valori stilistice ale formelor diminutive*, în „Limba română”, nr. 7-9, anul XVII, 2007
- Costache, Adrian, Costache, Georgeta, *Limba română. O gramatică sintetică*, Editura Art, București, 2002
- Coteanu, Ion, Seche, Mircea, Seche, Luiza, *Dicționar explicativ al limbii române*, Ediția a III-a, Editura Univers Enciclopedic, București, 1996
- Coteanu, Ion, Forăscu, Narcisa, Bidu-Vrânceanu, Angela, *Limba română contemporană. Vocabularul*, Ediție adăugită și revizuită, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1984
- Crișan, Alexandru, Dobra, Sofia, Sâmbărian, Florentina, *Manualul de limbă română pentru clasa a VII-a*, Editura Humanitas Educațional, București, 2013
- Crișan, Alexandru, Dobra, Sofia, Sâmbărian, Florentina, *Manualul de limbă română pentru clasa a VIII-a*, Editura Humanitas Educațional, București, 2010
- Davidoiu Roman Anca, Doboș Mihaela, Paraipan Luminița, Stoica Dumitrița, *Limba și literatura română, clasa a VIII-a*, Editura Paralela 45, Pitești, 2013
- Diaconescu, Paula, *Omonimia și polisemia*, în *Probleme de lingvistică generală*, vol. I, Editura Albatros, București, 1969
- Dobra, Sofia, *Ghid de limbă și literatura română pentru clasele a V-a - a VIII-a și pentru examenul de capacitate*, Editura Plus, 2003
- Duda, Gabriela, *Introducere în teoria literaturii*, ediția a II-a, Editura ALL, București, 2006
- Dumitrache, Mimi, Iosif, Carmen, *Exersează compunerile pentru nota 10!*, Editura Delfin, București, 2014

- Erceanu, Ninușă, Ilinca, Șt. M., *Textul literar. Teorie literară aplicată*, Editura Grup Editorial Art, București, 2006
- Felecan, Nicolae, *Paronimia în limba română*, Editura Gutinul, Baia Mare, 1993
- Felecan, Nicolae, *Dicționar de paronime*, Editura Vox, București, 1995
- Forăscu, Narcisa, *Categorii semantice: Sinonimia*, în L.L.R., București, 2000
- Gherghin, D., Dănilă, I., Novac, C., Niculescu, M., Călărașu, G., Năpruiu, M., Pălărie, M., Matache, I., Sârbu, M. A., *Limba română. Comunicare scrisă elaborată. Compunerile școlare în clasele II-VIII*, Editura Didactica Nova, Craiova, 2002
- Got, Miorița, *Stilistica limbii române*, Editura Fundației România de mâine, București, 2007
- Grif, Andra, Olah, Diana, Enescu, Ioana, Șerban, Gabriela, *Comunicare ficțională și nonficțională*, Editura Diversitas, Brașov, 2003
- Groza, Liviu, *Elemente de lexicologie*, Editura Humanitas Educațional, București, 2004
- Hristea, Theodor, *Conceptul de neologism în lingvistică românească*, în vol. *Tradiție și inovație în studiul limbii române* (coordonator: Gabriela Pană Dindelegan), Editura Universității, București, 2004
- Hristea, Theodor (coordonator), *Sinteze de limba română*, Editura Albatros, București, 1984
- Iancău, Raluca, *Teorie literară și comunicare pentru gimnaziu*, Editura Aula, Brașov, 2009
- Iliescu, Ada, *Gramatică practică a limbii române actuale*, Editura Corint, Ediția a II-a, revăzută, București, 2008
- Ilinca, Șt. M., Ioniță, Florin, *Literatura română. Concepte operaționale*, Editura Aramis, București, 2000
- Ilinca, Șt. M., Mitache, Gh., *Basmul. Text și context*, Editura Mondocart Pres, București, 2001
- Ilinca, Șt. M., *Limbași literatură română pentru bacalaureat și admitere în învățământul superior. Concepte operaționale*, Editura Caba, București, 2006
- Ioniță, Lăcrămioara, Ioniță, Florin, *Limba română. Ghid pentru gimnaziu și examenul de capacitate*, Editura Humanitas Educațional, București, 2002
- Iordan, Iorgu, *Stilistica limbii române*, Editura Științifică, București, 1975
- Iordăchescu, Carmen, *Limba română. Fonetică. Vocabular*, Ediția a II-a, Editura Carminis, Pitești
- Iordăchescu Carmen, *Să dezlegă mîntele textelor literare*, Editura Carminis, Pitești, 2001
- Irimia, Dumitru, *Gramatică limbii române*, Editura Polirom, Iași, 1998
- Jămneală, Aurel, *Morfologia (Reper teoretice și exerciții), Convorbiri didactice*

- Kayser, Wolfgang, *Opera literară*, Editura Univers, București, 1979
- Marin, Mihaela, Nedelcu, Carmen, *Dicționar de termeni literari*, ediția II-a, Editura ALL, București, 2004
- Munteanu, Ștefan, *Sinonimia – o perspectivă funcțională*, în LLR, vol III-IV, 1996
- Pănă-Dindelegan, Gabriela, *Elemente de gramatică*, Editura Humanitas Educațional, București, 2003
- Petraș, Irina, *Teoria literaturii. Curente literare, figuri de stil, genuri și specii literare, metric și prozodie*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996
- Petraș, Irina, *Figuri de stil – Micdicționar – antologie pentru elevi*, Editura Demiurg, București, 1992
- Petraș, Irina, *Teoria literaturii. Dicționar-antologie*, Editura Didactică și Pedagogică R.A., București, 1996
- Plett, Heinrich F., *Știința textului și analiza de text*, Editura Univers, București, 1983
- Popa, Ion, Popa, Marilena, *Limba română. Gramatică. Fonetică. Vocabular. Ortografie și ortoepie*, Editura Niculescu, București, 2013
- Popescu, Florin, *Limba și stil. Punctuație și ortografie. Fonetică și fonologie.*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1997
- Popescu, Ștefania, *Gramatica practică a limbii române*, Ediția a III-a, revăzută și îmbogățită, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1983
- Sala, Marius (coord.), *Vocabularul reprezentativ al limbilor romanice*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988
- Sandu, Elena, *Compunerile școlare*, Editura Polirom, Iași, 2004
- Săndulescu, Al., *Dicționar de termeni literari*, Editura Academiei, București, 1976
- Sâmihăian, Florentina, Ioniță, Florin, Cârstocea, Elena, Columban, Monica H., Kudor, Dorina, Sfirlea, Lenuța, *Limbași literatura română pentru clasa a VII-a*, Editura Art, București
- Sâmihăian, Florentina, Ioniță, Florin, Cârstocea, Elena, Columban, Monica H., Kudor, Dorina, Sfirlea, Lenuța, *Limbași literatura română pentru clasa a VIII-a*, Editura Art, București, 2011
- Sindrilaru, Florin, *Dicționar de text literare interpretate pentru clasele V-VIII*, Editura Paralela 45, Pitești, 2012
- Stan, Mihail, *Aspecte ortografice, ortoepice și morfologice ale limbii române*, Editura Art, București, 2007
- Stan, Mihail, *Ghid ortografic, ortoepic și de punctuație*, Editura Art, București, 2011
- [Stoichițoiu-Ichim](#), Adriana, *Vocabularul limbii române actuale. Dinamică, influențe, creativitate*, Editura All, București, 2009

Uritescu, Dorin, *Pleonasmul – o greșeală deghizată*, LLR, 1, 1994

Zafiu, Rodica, *Păcatele limbii: Averse*, în „România literară”, nr. 16, 2010

Zafiu, Rodica, *Diversitate stilistică în româna actuală*, Editura Universității, București, 2001